

•SLOVENEK• velja po pošti na vsi strani Jugoslavije in v Ljubljani: za celo leto naprej . . . K 180.— za pol leta . . . 90.— za štiri leta . . . 45.— za en mesec . . . 15.—

•Sobotna izdaja:• za celo leto . . . K 39.— za mesec . . . 35.—

SLOVENEK

==== Inzerati: ==== Enostopna poltiskna (50 mm stroka in 3 mm visoka ali nje prostor) za enkrat . . . po K 6.— posilna itd. . . po K 9.— Pri večjem naročilu popust. Najmanjši oglaševni prostor 15 mm x 15 mm. Izdaja vsak dan izvenredni ponedeljek in dan po prazniku, ob 9. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III. Ro. op. plači se na vračajo; nevrznicirana pisma se ne sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava. št. 322.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Bačun poštna br. Ljubljanske št. 659 za naročnike in št. 349 za oglaševanje. Avstr. in češke 24.797, ogr. 25.511, bosn.-herc. 7558.

Upi na Rusijo.

Mednarodni položaj naše države ni posebno ugoden. V Grčiji je zmagala stranka bivšega geruanofilskega kralja, Bolgarija ne bo izlepa prebolela zasedenja caribrodkega okraja, Rumunija ni sklenila z nami pogodbe. Samo s češko republiko imamo trdno politično, gospodarsko in vojaško zvezo.

Notranji položaj odgovarja zunanjemu, za kar je najboljšo merilo ojačenje separatističnih struj, zlasti v Banovini in v Bosni. V nasprotju z demokratičnimi listi pa trdimo, da je to le posledica zgrešenega vladnega sistema, naj bo temu kriv kdorkoli. Poizkusi našilnega centraliziranja se pred sklicanjem konstituanke, skrajne samovoljnost in izprijetost uprave, o kateri se n. pr. v Bosni pripovedujejo uprav neverjetne reči, absolutistični režim, so morali omajati zaupanje v vlado, vsled česar je trpel notranji in zunanji prestiž države. To je stvar, ki nima s plemensko politiko nič opraviti, ker v Srbiji vlada ista nezadovoljnost, samo da se tam opozicijski elementi zbirajo v komunističnem taboru.

Govori se veliko o smislu za državo, ki da ga zlasti nesrbškemu elementu v državi manjka. Ne bomo zasukali, da je to deloma res, vendar pa treba vpoštevati tudi to, da ima ravno vlada in ves njen aparat tudi nalogo vzgajati maso v državotvornem smislu. Ljudje preko Save so pač navajeni na urejeno, vestno, nepodkupljivo, zakonito in hitro delujočo upravo. Da pa ljudje stavijo na rovaš uprave marsikaj, kar je neizogibna posledica splošnega poveljnega razpada, ne odredamo. Ne vsak način bi bilo separatizma znatno manj, če bi se bolj pošteno vladalo.

Te naš položaj nas je srečno privedel do Senmargerite. Danes se kažejo naši državniški še nekako hrvalčne, da so našli zavetnika v Italiji, in da so si s tem zagisurati nemotne politične razmere vsaj za nekaj časa.

Mnogi polagajo izvanredno mnogo upanje na Rusijo. Mi bi pa svarili pred iluzijami v tem oziru. Bilo bi napačno nadejati se na Rusijo tako, kakor so se naši vodilni krogi svojčas zanasali na Wilsona. Kdor pozna Rusijo, nam bo pritrnil. Boljševiška Rusija bi nam v smislu naših nacionalnih teženj čisto nič ne pomagala, narobe! Ruski komunisti so najdoslednejši internacionalisti na svetu in imajo pri tem podporo ravno v masi ruskega ljudstva, ki za vseslovansko nacionalno idejo nima in nikoli ni imelo nobenega znanja. Svetovna revolucija v smislu ruskih sovjetov bi razdejala Evropo popolnoma in naša država, kakor si jo mi predstavljamo, bi bila pod temi razvalinami pokopana. Če pa zavladajo v Rusiji protiboljševiški demokrati, se bodo pečali v prvi vrsti z restavracijo čisto propalega gospodarstva, kar bo trajalo desetletja in desetletja, kajti o razdejanju v Rusiji nimajo pri nas, kjer vladajo o Rusiji odnekaj sploh mistično-pretirani nazor, nobenega pojma.

Carški imperializem, bodisi pod geslom pravoslavnega kristjanstva, bodisi vseslovanstva, je za vselej mrtev, ker ni v ruskem ljudstvu nikdar imel zaslombe. Rusija bodočnosti bo imela veliko opravka, da razun preporoda svojih ogromnih gospodarskih sil vpostavi s sosedi ob Baltiskem in Crnem morju pravilne razmere in uredi svoje razmerje do brezčisljenih avtonomističnih tendenc v lastni državi, da ne govorimo o vprašanju Daljnega vzhoda, to je, o aspiracijah Kitaja in Japonije.

Gotovo — kadar se Rusija zopet pojavi kot enakopravna sila pri koncertu velesil — bo igrala jako važno vlogo. Če se bo pa orientirala čisto v smislu zahtev in teženj naše malega ali pa češkega naroda — to je vprašanje. Mnogo skupnega bo Rusija našla z Nemčijo: ti dve državi večeje odnekaj življensko-gospodarski interesi in germanofilstvo ni v Rusiji danes nič manj ukoreninjeno med boljševiki, kakor med reakcionarji in demokrati. Da bi mogli od tega tudi mi profitirati, ni izključeno — vse je odvisno od realnih interesov danega momenta. Na kako vseslovansko mislično ideologijo Rusije pa ni čisto nič računati — to je lipeta pesem moskovskega salonskega slavjanofilstva iz one dobe, ko je bil car-batjaska se bog na zemlji, muhik s svojo čisto rusko, antizavojevalno in pasivno miselnostjo pa ni pomenil nič.

Zato je edino prava politika, zamasati se bolj nase, na ugled, ki si ga bo naša država sama ustvarila s tem, da izkoristi gospodarska bogastva dežele, najde pot sporazuma z vsemi svojimi sosedi, dvigne kulturo in zadovolji vse sloje prebivalstva z urejeno administracijo, demokratično decentralizacijo in pa moderno, socialno politiko.

JDS. odklanja zahteve Narodnega sveta za zasedeno ozemlje.

Predvčerajšnjim smo priobčili poziv Narodnega sveta za neovobojeno ozemlje, ki je bil odposlan SLS, Demokratični stranki in ministroma dr. Korošcu in dr. Kukovcu. V njem zahteva Narodni svet od slovenskih ministrov, da odrečeta smarjetski pogodbi svoj podpis in raje odstopita, kakor da bi podpisala listino, ki je Slovenci ne morejo nikdar priznati. K temu pozivu izjavlja včerajšnji Slov. Narod: sledeče: »Ne zdi se nam srečno, da poziva Narodni svet zastopnika Slovenije v ministrskem svetu, naj z ozirom na talpalsko pogodbo izjavlja konsekvence ter odstopita. Povzročita naj torej težko vladno in — državno krizo. (Podčrtal »Slov. Narod«.) Ali se zavedamo dalekosečnosti takega koraka? Ali se zavedamo, da bi državna kriza v tem položaju lahko imela za posledico — vojne zapetljaje? Res, ne-

kateri govore že o potrebi takojšnje mobilizacije. To so nerazsodni, lahkomišelnosti in neodgovorni elementi, ki jim je bodočnost naše države deveta briga, zato pa je dolžnost onih, ki jim je res pri sreju blagor in sigurna bodočnost domovine, da z vso odločnostjo nastopijo proti ljudem, ki hočejo v svojem slepem demagoštvu spraviti državo v največjo nevarnost. Menimo, da priznava i Narodni svet to, da mora biti blagor domovine najvišji zakon, zato

smo prepričani, da bo v državnem in narodnem interesu storil vse, da se država obvaruje pred težko notranjo in zunanjo krizo (podčrtal »Slov. Narod«), ki bi jo lahko stala življenje. Končno se eno; Ali priznavamo naše državno in narodno edinstvo? Ako ga, potem ne poznamo ne srbskih, ne hrvatskih, ne slovenskih, marveč samo naše vseskupne jugoslovanske ministre! To je stališče glasila JDS, ki ga pričobujemo naši javnosti v informacijo.

Za avtonomijo, enakopravnost in socialno pravičnost!

SLS solidarna — nasprotniki razcepjeni.

SLS zre mirno nasproti volitvam 28. novembra. Razpoloženje velike večine ljudstva, naš avtonomistični program in zaveda, da more le SLS izvojevati boj za pravice Slovenije v novi državi, nam daje gotovost, da bodo 28. novembra nasprotnice stranke poražene.

Nasprotniki pa, ki napevajo vse sile, da omajajo zaupanje ljudstva v našo stranko, ki jo denuncirajo nazgoraj, nasprotni pa skušajo razvneti protisrbske instinkte, uimejo kljub velikanskemu naporu nobenega uspeha.

Dokaz temu je to, da vlada med njimi samimi razdor. Citajte samo v »Nepreju« poročila s socialističnih shodov, kako se tam desničarji pripravajo s komunisti Fravo veselje! Potem pogledajte Narodno-socialno stranko! Socialisti so zmerjajo kot najemnico liberalne stranke, JDS ji je pojedla že dva ositelja liste, dr. Rybata in dr. Kavnika, in ubogi narodni »socialisti« se držijo zdaj le še na svojem Drziču. Kar pa se tiče naših poistnih liberalcev, so mladini sicer segli v roko stalinom — ali pa narobe — in bo dr. Tavčar pomagal JDS rešiti enega kandidata v mestu Ljubljani, to je samega sebe, zato pa se tembolj pripravajo »samostojnosti«. Ti so menda poslali prevec objemni in bi radi vse dohtarje iz stranke pomelali ter jih nadomestili s samimi kmeti-rgovci in prekupci. Zato jih »Domovina« vsak dan zdičuje in spominja, naj se spomnijo, da so otroci očeta Zerjave, ki bo edini v stanu premagati klerikalnega zmaja. »Ta hudi, pravi »Domovina«, bodo volili Zerjavo, samo »ta mladenč« bodo volili Ureka in Mermoljo, ki nista zadosti izurjena v boju zoper papeža. Zdej »samostojni« res ne vedo, kako bi naredili Zerjav in »dohtar« in njegovi somišljeniki so prevec itakarski, za mladenče pa bi tudi ne hoteli veljati.

Končno pa pride še »Slovenski Narod« in tako-le bere lešče vsem skupaj: »Vsa naša javnost priznava potrebo, da se

napravi pri nas v Sloveniji enkrat konec nadvladi klerikalne stranke. V to svrhu je treba, da se napredne vrste strncejo v močno falango, ki bo krepka dovolj, da započne odločilni boj s klerikalizmom in ga porazi. Toda kaj vidimo v naprednih vrstah? Mesto složenega postopanja, se napredni živiji cepijo na vse mogote stranke in stranci in mislijo, da s tem koristijo napredni stvari. Teko čujemo, da nameravajo neki vrtoglavci na Goreniskem osnovati neke posebne vrste napredno in gospodarsko stranko, čes, da bo edino to novo-rojeno dele kos klerikalcem in jim prisle do živega. Pozivamo napredno javnost, naj se ne da premetiti od prerokov, ki imajo borbo proti klerikalcem samo na jeziku, v resnici pa zasledujejo samo svoj samopašne namene; naj se vsakdo zaveda, da je možno uspešno nastopiti proti klerikalizmu samo, ako so vse v resnici na predne sile koncentrirane v eni enotni in močni politični organizaciji, ki jo predstavljajo pri nas edino demokratiška stranka.

Mi pa rečemo: Slovensko ljudstvo se pač ne bo trudilo, da ponese nasprotnikom »strniti se v eno falango«, ampak bo vsem liberalnim strankam in strancicam 28. novembra pokazalo, da zaupa SLS, ki je močna, edina in solidna ter tako daje javstvo, da izvede svoj program v konstituantni, kakor ga je na Slovenskem. Nasprotniki pa naj se cepijo in pripravijo — saj pozitivnega tako nič nimajo razun zabavljanje.

Skizma!

Zo dolgo iščejo JDS-urji laksnih dokazov za protidržavno rovanje neljube jim SLS. Ker jih ni in biti ne more, pa v Bolgarijo denuncirajo, da se kadli. Pametni ljudje jim seveda ne verjamejo, naše ljudstvo pa itak pozna čeno tomi natočevanju in ganjanje ljudstva v SLS le se bolj tase, čim bolj je »demokratije« napadajo. Volitve so, čedalje bolj pred durmi, vsi naskoki JDS v ledinjavo Slovenske ljudske stranke pa niso imeli nobenega uspeha. Nasprotni! Mi stojimo neomajni, nasprotniki pa se med zavrnili in jih označil kot nekaj nezasišane, bi mu v spomin poklical, da so se take stvari dogajale tudi v življenju svetnikov. Naj opozorimo na znani dogodek iz življenja sv. Tomaža Akvinsana, ki mu je Zveličar s križa zaklical: »Bene scripsisti de me; quia recipis a me pro tuo labore mercedem?« Nato je Tomaž odgovoril: »Domine, non nisi Te.«

In sedaj naj še dostavim svoj vtis o mestu Pretečeno polegje sam obiskal Einsiedeln, Lurd, Limpias in Montserrat. Vajla teh božjih poti ima svojo posebno lepoto in privlačnost. V mestu Limpias se vernikom v cerkvenih govorih posebno temeljito in globoko razlaga in preobčuje trpljenje Gospod., kar je v očigled modernemu tuzkošju v bližini kaj časa primerno. Pogled krasnega križa, ki je od njega izšlo že toliko mlosti izpreobrnjenja, neprilijena in iskrena obožnost preprostega, a poštenega naroda Baškov, napravi na tujca neizbrisen vtis.

Vsako pa, ki je bil že v Limpiasu, mora pritrniti besedam oodotnega ljubznivega kaplana: »Božja pot v Limpias bo po lokalni cerkveni preiskavi gotovo potrjena in bo ostala, naj bodo prikazni objektivne ali subjektivne, in naj Cerkev o posameznih čudežih sedbo izreče ali ne.«

LISTEK.

Čudodelni Kristus v Limpiasu.

Daleko preko španskih mej se je raznesel glas o nenavadnih, čudovitih dogodkih, ki se ponavljajo na podobi »Sanio Christo de la Agonia« že od marca l. 1919. v lepem mestecu Limpias, ležečem ob železnici Bilbao-Santander. Čez 5000 prič in očividcev, ki pripadajo najrazličnejšim stanovom in poklicem — med njimi je veliko duhovnikov, juristov, trgovcev, zlasti pa zdravnikov — potrjuje namreč pod prisego, da so videli na podobi Kristusovi razne znake življenja: premikanje oči, gibanje ust in cele glave, pene na ustnih, krvave kapljice na glavi, sveže rane itd. Vse to je zabeleženo v knjigah, ki se hranijo v zakristiji. Čudno je le to, da nekateri obiskovalci cerkve te čudovite prizore natančno in dalj časa opazujejo, dočim drugi istodobni udeleženci ničesar ne morejo opaziti, dasi drugje pride svoja opazovanja kar na glas izpričujejo. Da, se celo oodolni župnik Don Ed. Miquelli, škromen in žustitij duhovnik kkih 60 let, do pred nekaj tedni ni bil nič deležen teh posebnosti. Očividec, prof. in prejekt J. Hermann

iz Luzerna v Švici, opisuje »Schw. Kirchenzeitung« 4. nov.) svoje vtise tako-je: V Limpias sem prišel v četrtek, 2. septembra, in sem ostal tam 2 dneva. Od vseh strani se zgrinjajo potniki in romarji večinoma v procesijah v Limpias. Vsi hočejo videti podobo Kristusovo, ki krasi veliki oltar ljubke in prikupljive cerkve. Za preprosto oltarno mizo se dviga krasno izrezljana skupina: Križani Jezus z Marijo in Janezom v nadčloveški visokosti pod rdečim baldahinom iz baržuna. Lepota te krasne umetnine človeka kar prevzame. Umetnik, čig r ime ni znano, je vpočobil s čudovito realnostjo zlasti glavo umirajočega Zveličarja. Če jo opazuje človek pri vhođu iz zakristije, ima vtis, kakor da se prsi dvignejo v zadnjem izdihljaju. Usnitca so odprta tako, da se vidijo štrije slonokošeni ali porcelanasti zobje. Zdi se, kakor da usnitca spečejo molitev umirajočega. Glava je levo nekoliko nazaj; nagnjena; mišice na vratu so vsled tega nekoliko nabrekli.

Oči (iz porcelana) so prosvete črno-rdeče kvišku, tako da je videti v njih skoraž sama belina. Iz izpega obliča odseva sredi največjega trpljenja neomajno zaupanje v Očeta. Gosti lasje padajo po plečih.

Zdej pa čudoviti prizori! Nisem rojen na nedeljo in nisem bil prav nič začuden, da nisem bil deležen sreče — videti kaj čudo-

vtiega. Ni izključeno, da bi se kdo v očigled tako realistični umetnosti motil. Pa recimo, da je pri enem ali drugem človeku subjektivna znata močča; komaj bi pa bilo verjetno, da bi se čuti pri več nego 5000 osebah tako zmotili ali omamili, zlasti ker gre tu za ciliane osebe, za inteligente z največjimi dvomi, za priče, ki so se nerade prišle v Limpias, n. pr. juristi, zdravniki, in vendar so vsi (5000) pod prisego zapisali svoje izjave. Mnogo teh prič je videlo prikazni ob najvišjih dvomih, pa tako, da so večkrat sami sebe kontrolirali; opazovali so čudovitosti večkrat dolgočasno in natančno tako, da si jih končno niso znali razložiti in so morali priznati, da je vse to res čudovito.

Ker pisec in poročevalec teh vrstic sam ni mogel nič čudežnega opaziti, se je porazgovoril o čudovitih dogodkih z merodajnimi osebami v mestu. Zairjevali so vsi, da z ozirom na številne in najbolj kvalificirane priče z vso mirnostjo in gotovostjo pričakujejo izida cerkvene preiskave, ki se je že začela — in sicer ne samo zaradi čudovitih prikazni, marveč še bolj zaradi moralnih uspehov in številnih in naravnost neprilakovanih izpreobrnjenj.

Cerkev se čudje še ni izrekle. Vsak more presojati te stvari, kakor so mu prav zdi. Ako bi kdo dogodek v Limpiasu kar

seboj lasajo! Zato je »demokratom« strašno žal, da se njihovu Draškoviču ni udal zakon o redu in radu, da bi se mogli vsi ti preklicani klerikalni voditelji, agitatorji in somišljeniki izgnati v Macedonijo, medtem pa bi »demokrati« v Sloveniji izvedli volitve pod senco bajonetov. Ker se to ni posrečilo, pa liberalni listi objavljajo zopet strašne storije, da bi ja prisilili vlad, da na kakršenkoli način poseže v tok volivnega gibanja, ki poteka tako žalostno za Jugoslovansko demokratsko stranko. Neka dekla je povedala bogve komu, češ, da ni dobila odveze, ker služi pri srbskem polkovniku! Zdaj pa je res SLS doigrala svojo vlogo! Gospod drž. pravdnik ima zdaj prijetno nalogo, da izsledi deklo, potem izpovednika in začne proces, ki utegne biti res zanimiv, da se uradno konstatira vzrok, čemu dekla ni dobila odveze. Kanonično je to res težko, tudi dekla bi se utegnila do tedaj v nič razbliniti, ampak liberalci so kunštni in bodo to reč že izpeljali. Pa je »en slučaj. Gosp. kanonik Nadrah je v višjem šolskem svetu izjavil, da je proti temu, da se Srbkinja namešča na naših šolah kot učiteljica iz konfesionalnih ozirov. »Narod« pa ne pove, da naši somišljeniki v tej korporaciji niso bili za stališče g. kanonika, ampak so glasovali nasprotno, gospođi kanoniku pa je svobodno imeti v tej zadevi svoje naziranje, ki gotovo ne izvira iz nasprotstva do srbskega naroda, ampak iz izključno verskih razlogov. Saj so o tem, koliko so prizadeti pri taki stvari interesi veroizpovedanja, nazori lahko različni. SLS pa slejkoprej stoji na stališču verske enakopravnosti v naši državi in nobenemu ne odreka pravice zavzeti kakšno javno mesto, bodisi v šolstvu, bodisi drugod, ne glede na svojo konfesionalno pripadnost. — Slednjič je »Narod« iznašel nekega našega agitatorja, ki da je zabavljaj zoper srbsko vojaštvo. Če je to res, ni prav, se pa ne tiče SLS. »Narod« naj posluša svoje lastne somišljenike po vseh krajih in kotih, kako ti zoper državo zabavljajo! Marsikaj se da razlagati iz trenutnega psihološkega razpoloženja in sploh ni resno vzeti. Stališče SLS pa je bilo opetovano jasno izrečeno: država, kateri se je slovensko ljudstvo prostovoljno pridružilo, nam je tako dragocena, do je ne pustimo razdirati od strank, ki iz zgolj strankarsko-egoističnih razlogov zagovarjajo centralizacijo, katera bi slovenskemu ljudstvu odvzela vsako pravico pri zgradbi naše države kot enakopraven faktor soodločati. Z bajkami o raznih deklah, ki niso dobile odveze, »demokratje« te zahteve slovenskega ljudstva ne bodo prevpili!

Naš program in nasprotniki.

Program S. L. S. je bil že tolikokrat na strankinih shodih in v tisku oficijelno razglašen, da mora biti znan tudi JDS-arijem. Program S. L. S. temelji na načelih razredne in socialne pravičnosti, vsled česar se po svoji naravi razlikuje od programov strank, ki zahtevajo diktaturo enega samega sloja ali ki stremijo za kapitalističnim samodržstvom. Ker je program SLS tak, da ga mora vsak pameten in pošten človek odobravati, mu JDSariji ne morejo blizu, pa tudi ne socialisti, ki v svojem demagoštvu očitajo, da SLS nosi v enem žepu program za delavca, v drugem pa za kmete. Tako morejo govoriti le socialisti in komunisti, v katerih programu je hujškanje enega stanu zoper drugega, samo pri volitvah bi radi imeli glasove vseh. JDSariji skušajo program SLS zabrisati s tem, da poročajo njihovi listi iz govorov kandidatov posamezne, seveda od demokratskih poročevalcev gotovo zavite izjave, ki jih javnost ne more lahko kontrolirati. Tako skuša n. pr. »Slov. Narod« dokazati, da se je dr. Korošec v Mariboru zavzemal za narodno edinstvo, Roškar v Svecini pa za obširno slovensko avtonomijo. Na drugem mestu v isti številki pa »Slov. Narod« sam poroča, da je tudi dr. Korošec po programu SLS za samoupravo Slovenije. Demokratski centralisti so v svoj centralizem tako zaverovani, da ne razumejo niti tega, da samouprava Slovenije ni proti državnemu edinstvu. Prava stranka frazerjev, katere glasila niti najenostavnejših ustavnih pojmov ne poznajo!

Demokratska očala.

Demokratski poročevalci na volivnih shodih so vsi kratkovidni. Na vseh svojih shodih vidijo ogromno množico, zlasti na shodih pod milim nebom, tudi če imajo demokratski govorniki samo po dva ali po štiri poslušalce. Na naših shodih pa kar oslepijo, zlasti če vidijo pred sabo ogromno množico, kakor na dr. Koroščevem shodu v Mariboru, kjer je bila dvorana in galerija polna zborovalcev. Poročevalec »Sl. Naroda« je videl samo »20 kmetov in kakih 50 klerikalcev iz Maribora, vse drugo pa so bili pristaši drugih strank.« Zdaj pa vprašamo »Slov. Narod«: Ali so pristaši teh drugih strank zapustili svoje dosedanje stranke in vstopili v S. L. S. — kar bi bilo popolnoma razumljivo — ker dr. Koroščev govor ni odobraval samo 70 ljudi, kakor jih je »Slov. Narod« naštel, ampak cela dvorana, če izznamemo par ljudi od sorte »Narodovega« poročevalca.

Demokratske mahinacije proti SLS.

Da poizvemo podrobnosti, kdo je našemu kmetškemu ljudstvu razdelil volišča proti jasnemu besedilu volivnega zakona, smo poslali v Belgrad poslanca J. Vesenjaka, da se informira in proti tem nezakonitim protestira. Kakor izvemo, je zlorabil dr. Žerjavov pristaš Ribnikar kot podpredsednik Narod. predstavništva svoje mesto v strankarske namene. Z njim je kršil postavlo dr. Rus kot uradnik, ki bi moral pošteno in nepristransko delati. O celi zadevi bomo še obširno govorili, za sedaj prosimo naše pristaše in zaupnike, naj pojasnjujejo volivcem, kako so jih naši nasprotniki hoteli opehariti in kako je najboljši odgovor ta, da kljub vsem težavam gredo na volišče.

Liberalci predstraža samostojnih.

Na shodu SKS v Mošnjah je dejal voditelj Samostojne kmečke stranke: »Jaz sem bil liberalce vedno, a ker sem videl, da ni liberalna stranka nič vredna, sem vstopil v Samostojno kmečko stranko.« Nato je nadaljeval: »Ker nas je »samostojnih« več kot liberalcev, zato bodo morali liberalci sprejeti po volitvah, ko se bomo združili z liberalci, program SKS.« — Bratci pač dobro vedo, da so se le radi volivne taktike razdelili v dve stranki, da tako vjamejo več kalinov. Po volitvah bodo itak zopet skupaj. Kakšen program pa bo JDS sprejela po volitvah, ali bo ostala pri svojem, ali pa bo sprejela »samostojnik«, o tem pač ne more biti nobenega dvoma. Kakor bo zapiskal Žerjav, tako bodo zaplesali »samostojnik«. Sicer pa »Samostojnik« svojega programa sploh nima — je res prepisan iz — »Domovine«.

Tudi hrvatski demokrati se cepijo.

Hrvatski demokrati snujejo nekako »agrarno stranko«, za nosilca svoje liste pa nameravajo postaviti don. Biankinija. Pripredili so skupščino v Čitluku, pa so jo morali odkuriti, ko so začeli napadati Pučko stranko.

Dva volivna shoda.

Preteklo nedeljo sta bila v občini Sodražica dva volivna shoda. Sijajen je bil shod SLS, na katerem je ob udeležbi do 400 volivcev razvil kandidat župnik Skulj svoj program. Govoril je na tem shodu tudi kmetški govornik Pogorelec iz Strug. Nad vse klavern pa je bil shod demokratske stranke v sosednji vasi Zimarice, na katerega se kandidat Ivan Rus iz Brež niti pokazal ni, pač pa sta v njegovem imenu uganjala centralizem in farško gonjo liberalna učiteljca Faganelli in Kovač. Oba je krepko zavrnil domačin Franc Pirč. Spoznala sta, da jima manjka še precej politične šole. Udeležencev na tem shodu je bilo 29, polovica sodražskih liberalcev.

Bosansko pismo.

Hrvatska težačka stranka in Samostojna kmetijska stranka.

Adolf Damaschke, globokoumni naslednik Henry Georgia in železni reformator nemškega naroda, je prekrasno analiziral zgodovino agrarnih gibanj v svetovni povesti in ugotovil jako zanimivo, pa tudi jako razumljivo dejstvo: pojav kryptoagrarnih gibanj pod kmetško firmo, a v resnici po bistvu kapitalističnih. Tudi mi v Jugoslaviji imamo takih strank; vi gori v Sloveniji vaša famozno »samostojno kmetško stranko«, a mi v Bosni »hrvatsko težačko stranko«.

Že sem Vam bil nekoč pisal, da se je pri nas jako težko emancipirati od plemenske czkoscrcnosti in da vsako tudi najmanjšo stvar motré s plemenskega stališča. Pri vsakem gibanju se naglašajo bodisi narodni ali verski moment in tako je tudi ta laži-agrarna stranka dobila hrvatska. Pritisk od strani bosenskih Srbov je naravnost neznošen in malo je bilo trenutkov v hrvatski zgodovini, da bi bili Hrvati tako stiskani in tlačeni, kakor so sedaj v Bosni. Ta pritisk je povzročil reakcijo energične Hrvatske pučke stranke, ki je v Bosni in Hercegovini začela ne z gospodarsko, ampak s kmetško politiko: z delom za gospodarski napredek kmeta, s snovanjem kmetških konzumnih »Savezov«, z organizacijo pridelovalcev tobaka. Ravno ta poslednja obsega 18.000 članov, a vse te je H. P. S. izrgala iz letargije, organizirala in povedala v borbo proti vladi, ki je kmeta izkoriščala, za vsaj tolikšno odkodnino za tobak, da se kmetu delo in trud izplača.

To praktično delo — gospodarsko osvobojevanje kmetov iz rok goljufov in nepoštenih trgovcev — je prisililo vse tiste, ki so kakor parasiti živeli na kmetovem telesu, vse krščanske age in bego, vse trgovce, žide in branjeve, da organizirajo svojo stranko in jo krstijo na kmetško ime. Pri nas rabimo za pojem poljedelca besedo »kmet« in tako je nastala »Hrvatska težačka stranka«. — HTS. Osnova jo je od-

vetnik Jozo Sunarič, znan iz umazane afere kmetškega kupovanja, ko je kupoval kmete za manjše vsote, pa se potem vključeval na posestva za večkrat višje zneske. Njega so mlajši sarajevski odvjetniki, gojenci nekdanjega liberalno-frankovskega dijaškega gibanja »Mlade Hrvatske«, vrgli ven in sedaj sami vodijo HTS., stranko hišnih posestnikov, trgovcev, gostilničarjev in židov.

Bojne metode HTS. ne morejo biti drugačne, nege je mentaliteta stranke same. Prepričan sem, da strašnejših metod ni nikjer v Jugoslaviji. Ni svetinje, v katero se ti megalomani ne bi vtaknili. V najsvetejše družinske tajne, v zasebno, osebno poštenje, v intimne družinske razmere vtikajo svoje umazane roke in lažnjive jezike. Lažejo, ker mislijo, da nekaj vendarle vedno ostane — semper aliquid haeret. Tako je te dni predsednik velike konzumne Zveze za Hercegovino O. D. Mandić objavil, da je vlada dovolila dve tretjini popusta pri voznini od blaga za Zvezo in da je nakazala Zvezi 16 milijonov kron brezobrestnega posojila. Centralna vlada je poslala akt v Sarajevo in akt je prišel v roke poverjeniku bos-herc, vlade za trgovino in obrt. Le-ta je eksponent H. T. S. On je akt zadržal, samo da Zveza ne bi mogla delati, a list njegove stranke »Hrvatska Sloga« je proglasila O. Mandića za lažnjivca, češ da vlada ni Zvezi ničesar dovolila.

Ta lažkmetška stranka je liberalna, frankovska in kapitalistična, zato mora izginiti! Pri volitvah se ji bo kljub vsem mahinacijam slabo godilo.

Ban Laginja in škof Jeglič.

Zagrebski list »Hrvat« z dne 13. novembra 1920, št. 220 prinaša pod gornjim naslovom glede na objavljeno obdolžitev knezoškofa dr. Jegliča od strani bana dr. Laginje in na pismo knezoškofa banu sledeče: »Na to poročilo smo pooblašteni odgovoriti sledeče: resnica je, da je ban dr. Laginja prejel od škofa Jegliča eno takó pismo, na katero ban še ni odgovoril, a prav tako je istina tudi to, da gospod ban ni odpravil nikomur, tudi ne IV. armijski oblasti nobenega pisma, s katerim bi obdolžil takih činov biskupa dr. Jegliča.« — Na to poročilo smo pooblašteni odgovoriti, da nosi dotični službeni akt gospoda bana br. 18.230 (Pr.) z dne 31. oktobra 1920 in da ga je komandant IV. armijske oblasti sporočil komandi dravske divizijske oblasti v Ljubljani s Pov. Dj. br. 3733 od 1. novembra 1920. — O zadevi bomo, ako bo treba, še natančneje poročali.

»Edinost« o sanmargeritski pogodbi.

LDU Trst, 14. novembra. »Edinost« piše o dogovore v Santi Margheriti na uvodnem mestu med drugim: Opravičeno se vprašujemo, čemu so se gospodje jugoslovenske delegacije pravzaprav potrudili v Sv. Margherito Ligursko? Doseženi sporazum kaže, da je bila beseda »pogajanja« tu goli evfemizem, prazna formalnost. Kajti mi s svojim priprostim razumom umevamo pojem pogajanja tako, da se skuša kaj doseči, da oboje strani prejemata in dajeta, da se potem obojestranski pogajalci srečajo na srednji črti. — Jugoslovenska delegacija pa je dajala in ni nič prejela! Ni res torej, da so šli na resnična pogajanja, ampak le — italijanski listi imajo popolnoma prav — da podpišejo kapitulacijo. — Je li bilo treba, da so se le v ta namen potrudili na sestanek z italijansko delegacijo? Ostali bi bili lahko doma. Saj bi bili lahko sporočili iz Beograda v Rim, da sprejemajo — vse.

Lahko si je misliti, kak porazen vtis napravi na naš narod na tem ozemlju dejstvo, da ničesar ne čujemo o tem, da bi bili gospodje kaj storili in kaj dosegli v zagotovitev njegove narodne eksistence, za njegovo bodočo usodo. Z vso kruto realnostjo nam zveni iz vseh poročil o dogovoru v S. Margheriti nasproti klic: Zlo za vas! Položili so nas na žrtvenik.

Priznati pa moramo, da je vendar eno dejstvo tu, ki jih nekoliko razbremenja. Kriva je tudi naša javnost — posebno v Sloveniji in Hrvatski. Kriva je, ker ni dajala delegaciji nikake zaslombe. Ali ob tem divjem plesu okoli strankarskega malika niso imeli časa misliti na najzavednejši del svojega naroda? Ta narod stopa v negotovo bodočnost z opravičeno zavestjo, da ni zaslužil tega od svojih rojakov. To nam je sicer z ene strani v tolažbo, z druge pa nam ravno to, za narod na tem ozemlju častno dejstvo, najbolj greni čustvo v tej uri. — Sedaj pa še beseda rojakom. Huda je — toda, pomislite, koliko je naš narod pretrpel v svoji zgodovini. In vendar se je ohranil in nikoli ni izgubil vere samega vase. Prebil je vsa zatiranja od strani avstrijskih vlad. Samo eno imejmo pred očmi: da ne pademo v grehe, ki imajo tako grozne posledice tam zunaj med našimi soplemenjaki! Ne obupajmo, ker eno je, kar nas more, kar nas gotovo reši: složno delo! Zbirajmo vse narodne sile, koncentrirajmo na naporih za vgliki, za največji cilj: za narodno ohrani-

tev našo! In v pobudo in tolažbo nam bodi pouk zgodovine, da narodi, ki imajo odločno voljo za življenje — ne umirajo.

Združimo vse sile, da si priborimo jamstva za naš narodni obstanek in kulturni napredek! Italijanski nacionalisti nočejo nič čuti o reciprociteti, to je, da bi Jugosloveni na tem ozemlju dobili ista jamstva kakor Italijani v Dalmaciji. No, mi se ne odrekamo nade, da se italijanski državniki ne bodo odtežali spoznanju, da bo — pravičnost, zadovoljstvo vseh državljanov, najtrdnjša podlaga tudi za italijansko državo.

Nič tarnanja, nič jadikovanja — rojaki! Kajti to nam ne koristi. Koristilo pa nam bo — kakor že rečeno — složno, smotreno, dobro organizirano delo. — Nič malodušja in srca kvišku!

Izjava kršč. soc. stranke v Avstriji.

LDU Dunaj, 17. nov. (DunKU) Spričo vesti, ki jih širi tujezemski časopisje glede krščanske socialne stranke, češ, da ta z vsemi močmi dela za monarhizem pod Habsburžani in za vzpostavitev velike Avstrije v obliki donavske države, izjave članek v »Deutsches Volksblatt«, da krščansko-soc. stranka noče imeti ničesar opraviti z monarhizmom. Gotovo se bo nova vlada bolj pristržno obnašala napram Mažarski, kot prejšnja. Nikdar pa ne bodo krščanski socialci hoteli združenja z Mažari, čijih napake so že v preteklosti pobijali. Krščansko-socialna stranka tudi ne bo poizkušala vzpostaviti zveze med državami stare monarhije, kar bi moglo dovesti do tega, da bi postala njihova samostojnost in donavske federacije ali celo v vzpostavitvi stare donavske države v novi obliki dvomljiva. Sedanja vlada naj bo prepričana, da se bodo medsebojni gospodarski odnosi in prijateljstvo teh držav tembolj močno razvijali, čimbolj se bo na vseh straneh ojačevalo medsebojno spoštovanje politične neodvisnosti držav donavske kotline. V zadeve naših jugoslovanskih sosedov, kakor tudi v zadeve katerekoli druge sosednje države, se krščansko-socialna stranka ne bo vmešavala. Z Dunaja ne grozi Jugoslaviji nikakarsarota, niti v notranje-političnih niti v zunanje-političnih smereh. Nemška Avstrija bo stala pod vodstvom krščanskih socialcev na stališču, da je treba spoštovati sklenjene pogodbe in samostojnost sosednjih držav ter pravico samoodločbe narodov.

Ratifikacija sanmargeritske pogodbe.

LDU Rim, 16. nov. (DunKU) »Agenzia Stefanik« poroča: V zbornici je predložil ministrski predsednik Giolitti zakonski načrt glede ratifikacije in izvedbe rapalske pogodbe. Ministrski predsednik je predlagal, naj se takoj obravnava o načrtu. Vsi poslanci, razen socialistov, so vstali s sedežev, nakar je nastalo burno in dolgotrajno odobravanje v zbornici in na galeriji. Socialisti so protestirali.

D' Annunzio zasedel Šibenik.

LDU Zagreb, 17. nov. (ZNU) Narodna Politika« poroča iz Livna, da je v Grahovo došlo več beguncev iz okupirane Dalmacije, ki pripovedujejo, da je d' Annunzio večeraj okupiral Šibenik. Njegove čete napredujejo v notranost okupiranega ozemlja. D' Annunzieve čete jemljejo talce ter izvajajo najhujši teror.

Venizelos zapustil Grško.

LDU Pariz, 16. nov. (Brezlično) Po volivnem porazu venizelistov je postalo vprašanje prestolonasledstva zopet aktualno. Zavezniki ne bodo pripustili, da bi zasedel prestol ekskralj Konstantin.

LDU Atene, 16. nov. (DunKU) Govori se, da odpotuje Venizelos v inozemstvo. Njegov naslednik bo, ali Gunaris, ali Rhalis. Iz izjav Gunarisa je razvidno, da se zunanja politika ne bo izpremenila.

LDU Berlin, 17. nov. (DunKU) Listi javljajo, da je Venizelos na vojni ladji zapustil Grčijo. Nadalje poročajo, da Rhalis ni sprejel pooblastila, naj sestavi nov kabinet.

LDU Pariz, 17. nov. (Havas) Atenski dopisnik »Journal« je brzojavil 15. t. m. nastopno izjavo Venizelosa: »Storil sem svojo dolžnost. Ljudstvo je obsodilo moje politiko. Jaz se umaknem. Dežele v Vzhodni Macedoniji, ki sem jih pomagal osvoboditi, so me pustile na cedilu. Zgodi naj se volja ljudstva.« — Dopisnik opisuje nadalje dogodke od 15. t. m. Medtem ko je pripravljaj Venizelos svojo demisijo, da bi jo sporočil admiralu Gunarisu, so organizirali pristaši opozicije, ki pripravljajo povratek Konstantina, javno vstajo na ulicah. Posredovali so vojaški oddelki, pri čemer je padlo več oseb, med njimi tudi dva otroka. Ob vohodu v zunanje ministrstvo je bilo postavljeno orožništvo in vojaštvo, razvrščeno za vrati in drevesi, ter je zadrževalo množico.

SOMIŠLJENIKI SOMIŠLJENICE!

Slovenska Ljudska Stranka za Ljubljano priredi v nedeljo dne 21. t. m. ob pol 11. uri dopoldne v veliki dvorani »Uniona«

volivni shod.

Dnevni red: Političen položaj (poročila posl. Smodej). 2. Govori kandidatov S. L. S. za Ljubljano. 3. Slučajnosti.

Pridite vsi in vse na ta shod. Vsak somišljenik in vsaka somišljenica naj se zaveda dolžnosti: V nedeljo ob pol 11. uri v »Union« na shod S. L. S.

Čehoslovaške zadeve.

Vrnil se je Stan. Ondříček, virtuoz na gosli po 13 letnem bivanju v Rusiji domov in mora tačas sedeti v karanteni v barakah v Lipniku. Deloval je kot profesor godbe na konservatorijih v Tiflisu, Kišinevu in Jaroslavu.

Visoke stavke. Ponovno stavkajo sekundarni zdravniki v moravskih bolnicah. Zahtevajo po 21.000 K letne plače, hrano in stanovanje v vrednosti 8000 K in dodatek za ženo in otroke. Vlada jim ponuja po 9864 K. — V Olomucu stavkajo advokatski koncipijenti. Po dovršenih visokih šolah in enoletni sodni praksi dobivajo mesečne plače po 400 K začetniki, po triletni advokatski praksi pa 700 do 800 K. Nadur sploh ne dobe plačan! Tako sramotno plačo jim je določila advokatska kamora. — Na edini montanistični visoki šoli čsl. države, v Příbramu, stavkajo honorarni docenti, ker že nad eno leto niso dobili izplačanega honorarja. Vzrok je počasnost uradnega šimlja, ki ga je prevzela čsl. republika od av. cesarstva.

Ustanovno zborovanje čsl. časnikarske zveze se je vršilo 7. novembra v Pragi ob navzočnosti minist. preds. dr. Černyja, petih ministrov in številnih visokih uradnikov ter zastopnikov raznih organizacij. Predsedoval je urednik in pisatelj Jos. Holeček.

Zborovanje slovaške ljudske stranke dne 7. novembra v Ružomberku je obiskalo nad 200 delegatov. Predsedoval je župnik Andrej Hlinka, navzočih je bilo devet poslancev in senatorjev. Pri zborovanjih strokovnih odborov delavcev, kmetov, duhovnikov, trgovcev, obrtnikov in žena so sklenili, da se naslonijo zlasti delavci na moravsko organizacijo krščanskih socialcev. Nastopili so proti madjaronski krščanskosocialni stranki v Bratislavi. Zborovanje so zastopniki skušali motiti boljše-viki, ki imajo svoj društveni prostor v bližini. Ta shod in njegovo delo (trajala so posvetovanja od 5. do 7. novembra) pomeni nov napredek ljudske (kršč. soc.) stranke na Slovaškem, ki je podobno organizirana kakor naša S. L. S.

300 visokošolcev zida svoja stanovanja na Letni nad Praho. Vzlic mrazu delo dobro gre izpod rok. Kdor pride na delo, dobi brezplačno hrano. Razna društva podpirajo to zanimivo akcijo samopomoči českih akademikov.

Zvezo slovanskega Sokolstva bodo utrjevali zastopniki češke in jugoslovanske sokolske zveze dne 21. t. m. v Ljubljani. Čehoslovaška obec sokolska pošlje v Ljubljano delegacijo petih članov, in sicer pridejo: Scheiner, Vaniček, Štěpanek, Zelany in Mašek.

10.000 vagonov oglja čaka na izvoz na Slovaškem. Urad za izvoz je nastavlil oglju ceno 1200 čehoslov. kron, jugoslovansko, nemško in francosko oglje pa je dosti ceneje na razpolago.

Leneno obrt avstro-ogrske države je prevzela skoro vsa Čehoslovaška, in sicer 97 odstot. vseh vreten (284.793) oziroma 95 odstot. vseh tkanin.

Politične novice.

Težke obdolžitve na adresu dr. Trumbiča objavlja »Straža«, ki piše: »Dr. Trumbič je Dalmatince, kmetski advokat iz Splita z ozkim dalmatinskim obzorjem. Delal je predvsem, da reši Dalmacijo. Na Krfu je agitiral med srbskimi državniki, naj puste Slovence njihovi usodi, češ, da bodo tako lažje uredili ostale kraje. Kadar je izgledalo, da azavzame nekoliko krepkejši stališče, so mu pričeli groziti Italijani — oficijozno in poloficijozno — da bodo razkrinkali njegovo poprejšnje postopanje in govorjenje, zlasti kako je govoril in kaj je obetal italijanskim državnikom na štiri oči ob priliki, ko se je vršil rimski sestanek. Kako mučen mora biti položaj za našo državo, ako imamo za ministra zunanjih zadev gospoda, ki nima prostih rok, kateremu lahko nasprotnik vsak čas očita dvoznačajnost in zagrozi z tajnimi odkritji! Pri takem položaju je morala biti naša stvar od začetka izgubljena. Slovenija je propadla, imamo od nje samo še ostanke, »reliquiae, reliquia« — kakor se je reklo nekoč o hrvaški banovini. Toda rešen je »Banac in kompanija«. To je mala dalmatinska parobrodarska družba s sedežem v Splitu. Nedavno je poročal Trumbič slovesno celemu svetu, da je rešil Jugoslavijo njeno brodarstvo in g. Banac se mu je

osebno prišel zahvaliti. Mi pa mislimo, da minister zunanjih zadev ni zato, da bi reševal zadeve svojih osebnih prijateljev, ampak se mora brigati enakomerno za celo državo in radi tega rečemo, da gre lahko počivat na svoje neuspehe.« —

PROTINEMSKÉ DEMONSTRACIJE V PRAGI.

LDU Praga, 17. nov. (DunkU) Poulične demonstracije so se nadaljevale do pozne noči. Nemški listi davi niso izšli. Kakor poročajo »Narodni Listy«, so bile zvečer še demonstracije pred nekaterimi nemškimi zavodi in hišami, iz katerih so demonstranti vrgli slike bivšega avstrijskega in nemškega cesarja. Na vходу kazine je bil nabit napis: »Za Heb — Nemški kazino! Nemški kazino je zaplenjen za češko dijaštvo in zaseden po dijakih. Rekvizijska komisija.« V hiši nemške akademske menze, kakor tudi v kazini so nastanili češke dijake. Med pouličnimi demonstracijami se je nabiralo za češko šolo v Hebu.

GENERAL WRANGEL.

LDU London, 17. nov. (Reuter) General Wrangel je zadnji zapustil Sebastopol. Takoj po izpraznitvi mesta po Wrangelovih četah so proglasili krajne sovjete.

STRAŠEN VIHAR V ITALIJI.

LDU Palermo, 17. nov. (Stefani) Radi silnega ciklona je bilo mesto deloma poplavljenno. V Bagheriji in Misilmeriju ter drugih krajih se je porušilo več hiš. Polja so opustošena. V Misilmeriju so pokopali 60 žrtev. V Palermu sta vodovodna in električna naprava poškodovani.

LDU Budimpešta, 17. nov. (MKU) Narodna skupščina je sprejela predlogo o razširjenju sodne oblasti prekih sodišč.

Dnevne novice.

Na katerem mestu bo skrinjica S. L. S. na voliščih? Na Kranjskem bo stala skrinjica Slovenske ljudske stranke na tretjem mestu. Kandidatna lista Ljudske stranke na Kranjskem je tiskana s črno barvo na belem papirju brez vseh znamenj. Lista Ljudske stranke za Kranjsko nima rdečega križa, kakor trdijo liberalci. Pazite na to! Na Štajerskem je skrinjica Ljudske stranke na prvem mestu in ima kandidatna lista rdeč križ.

Rob pri Turjaku. Naše katol. slov. izobraževalno društvo vzprizori v nedeljo dne 21. novembra ob 2. uri popoldne znano žalogro »Mlinar in njegova hči«.

Ježica. V nedeljo 21. novembra priredi tukajšnji dramatični odsek igre: »Zupanova Micka in »Ne vđajno selk. Predstava se vrši v društvenem domu; začetek ob pol 4. uri popoldne.

Društvo učiteljskih uslužbencev v Sloveniji s sedežem v Ljubljani naznanja svojim tovarišem, da se vrši dne 21. t. m. ob 14. uri popoldne izredni občni zbor v prostorih učiteljskega urada, Sv. Jakoba nabrožje št. 33. Vabijo se g. tovariši, da se udeležijo v polnem številu. Sklepalo se bo o naši bodočnosti. V slučaju nesklepnosti se vrši občni zbor pol ure pozneje pri vsakem številu članov.

Zadeva orožnika Arneja. Dravska divizijska oblast nam je v tej zadevi poslala že dva popravka. Glasom teh popravkov Arneja ni bil nikoli interniran v kragujevskih vojaških zaporih. — Na to odgovarjamo: Arneja je bil aretiran decembra 1919 v žandarmerijskem domačem zaporu. Okoli 7. januarja je bil na povelje V. brigade oddan v zapore vojnega sodišča v Ljubljani. Okoli 3. marca je moštvo prosilo brigado, naj Arneja za čas preiskave pušče v zaporu pri lastni četi v Ljubljani, da ne bi trpel ugled orožništva. — Okoli 20. marca je Arneja sam prosil za hitro rešitev zadeve. — Koncem aprila je to ponovil. — Dravska divizijska oblast je poslala v Kragujevac njegovo fotografijo. Ko so tam ljudje izjavili, da to ni tisti, ki je obdolžen tolikih hudodelstev, so ga 20. julija 1920 iz Ljubljane eskortirali v Belgrad, od tam pa v zapore I. Stepenog suda v Kragujevcu. Je li to vojaški zapor ali ne, ne bomo preiskovali, fakt pa je, da so tam zaprti tudi vojaki in orožniki. Tam je Arneja sedel med hajduki, morilci, roparji in tatovi in je ostal tam do 25. avgusta. Krutega trpljenja je bil rešen po posredovanju g. majorja Marušiča. Stvar pa še ni rešena, ker dotični sodni akt še sedaj ni došel v Ljubljano. Od 1. januarja 1920 do 25. avgusta 1920 Arneja ni dobil nobenih pristojbin in ga cela zadeva stane že 40 tisoč kron, drugače bi bil v Kragujevcu poginil.

Roparski umor. Velik strah je povzročil po poljanskih gričih in dolinah roparski umor, izvršen dne 31. oktobra letos v Bačnah št. 12, občina Trata. Ko se je vrnila od boje službe 16letna Frančiška Božnar domov, je našla svojo 62 let staro teto, kočarico in vdovo Ter. Bonča mrtvo ležati v njeni leseni hiši. Teto je pustila Božnarjeva pred odhodom v cerkev oblečeno v glavni sobi boso na peči, Francka je zaprla vrata in izdrla kljuko, katero je pod deščico skrila. Teta si je namreč pohabla nekoč obe roki, ker je padla s čreš-

nje. Ko se je Francka vrnila domov, je našla kljuko tam, kjer jo je pustila; tudi vrata so bila zaprta, a v veliki sobi je bil odkrit kruh. Teta je ležala na postelji s prerezanim vratom, poleg postelje je pa ležal velik, okrvavljen nož; zraven pa je bila mlaka krvi, ker je morilec najbrže teto dvignil, ji prerezal vrat in jo položil nato na posteljo. Morilec je odnesel iz omare denar, koliko, se ne ve, dalje bankovec za 4000 kron, ki je bil skrit v pratiki. Rajnica je namreč prodala spomladi Dolinarju v Lučnah kravo za 6000 kron in nedavno Feškovcu v Škof. Loki 30 hrastov po 50 K, 4 dolarji, katere so ji poslali iz Amerike njeni otroci, so tudi izginiti.

Nemška nasilstva. V četrtek dne 4. nov. je imel slovenski mladenič Maks Gril iz Vovber opraviti v Celovecu. Ko se je hotel odpeljati z vlakom domov, ga na kolodvoru spoznajo velikovski nemurji ter ga naznanijo volksverovcem, češ, da je streljal in pretepal Nemce. Ti ga takoj napadejo s palicami, da so dve na njem zlomili. Ko se fant onemogel zgrudi, pride k sreči en stražnik, ki ga ščiti, sicer bi ga bila podivjana druhal ubila. Ljudstvo pa je kričalo: Tut's ihn totschlagen; der gehört schon längst über die Karavanken, aufgehängt gehört er itd. V soboto dne 6. nov. so nemurji napadli zavednega kmeta pd. Pavleja v Klečah. Pretepli so ga tako, da so mu nogo na dveh krajih zlomili.

Čarovnici. K posestnici Antoniji Pavčnik v Lešnikovem vrhu pri Ptujju sta prišli dve nepoznani ženski, kateri sta se izdajali kot čarovnici. Rekli sta, da bosta s črno umetnostjo pomagali bolnemu možu in zahtevali reči v vrednosti 2122 kron, ki da jih bosta pri »copranju« potrebovali in da jih bosta vrnila drugi dan, kar sta pa pozabili storiti. Na isti način sta coprnici ogoljufali Marijo Šeraga v Ivanjkovcih za 670 kron. Prva »coprnica« je stara 40 let, srednjevelika, širokega temnega obraza in črnih las, oblečena kmetsko; druga je 50 let star, velika, močna, podolgstega temnega obraza.

Pozor pred metilnim špiritom (drveni špirit, Holzgeist, Spiritus liqui). Pred kratkim se je neki strojni mojster težko poškodoval vsled eksplozije svetiljke, ki je bila napolnjena z metilnim špiritom. Zdravstveni odsek za Slovenijo in Istro zaradi tega opozarja, da je metilni špirit, ki se dobiva kot stranski produkt pri proizvodnji osetove kisline iz lesa, zelo strupen. Zaužit v večjih množinah povzroča smrt, v manjših množinah pa hud glavobol, omotico, bljuvanje, ohromenje nog itd. ter težka vnetja na očeh, ki privedejo lahko do oslepenja. Tudi vdihavanje metilnega špirta je zelo škodljivo. Zaradi tega je njega primešavanje k drugim žganim pijačam, k parfumom in kosmetičnim preparatom že z naredbo bivšega ministrstva za notranje zadeve z dne 8. decembra 1911, št. 10.812 ex 1912 strogo prepovedano. Metilni alkohol služi ponekod tudi za denaturiranje navadnega (etilnega) špirta, ter se dalje uporablja v raznih industrijah in obrtih (n. pr. pri pripravljanju firnežev, lakov, politur, v mizarskih delavnicah, tvornicah pohištva itd.). V vseh takih obratih in sploh povsod, kejr se rabi denaturiran špirit, je torej gledati na to, da se delavni prostori dobro prezračujejo. Delavci naj pazijo na snago svojih rok in naj si rane na rokah dobro obvežejo. Kjer pa izdatna ventilacija ni mogoča, n. pr. pri hišnih industrijah, naj eden in isti delavec nima predloge opravka z metilnim ali denaturiranim špiritom. Uporaba metilnega špirta v gorilne namene je radi mogočih eksplozij zelo nevarna. Storili so se primerni koraki, da se prosta prodaja metilnega alkohola sploh prepove.

Ali vé kdo vrnivših se ruskih ujetnikov kaj o Petru Kacinu iz Jageršč pri Cerknem? Pojasnila se prosi na naslov; Helena Sekola, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 54. Stroški se povrnejo.

Ukraden konj. Posestniku Matiji Jenko v Podražu št. 1, občina Trata v Poljanski dolini, je bil 9. t. m. ukraden 7 do 8 let star konj, temnorjave barve z belo liso na čelu, srednje velikosti, vreden 10 tisoč kron. Konja so tatovi: najbrže sta bila dva, odgnali preko demarkacijske črte.

Zenske bolezni. Profesor Winckel v Monakovem, pisatelj neke učne knjige o ženskih boleznih, potrjuje, da so ugodni učinki »Franz-Josef-grenčice« tudi po preiskunjah potrjeni.

Čevlje kupujte od domače tvornice Peter Kozina & Ko, založila Ljubljana, Breg. Znižane cene. Pri naročilu se izvolite sklicovati na oglas v »Slovenec«.

Ljubljanske novice.

Kje bo stala skrinjica SLS na ljubljanskih voliščih? V Ljubljani bo skrinjica Slovenske ljudske stranke na drugem mestu. Kandidatna lista je tiskana s črno barvo na belem papirju in je brez rdečega križa.

Danes, v četrtek ob 8. uri zvečer vsi somišljeniki in somišljenice SLS iz šolskega okraja na sestanku v Ljudski dom, kjer bodo govorili kandidati SLS za Ljubljano.

Ij Sentjakovski volivni odbor SLS vabi vse naše somišljenike in somišljenice na sestanek danes ob pol 8. uri zvečer v Prosveti, Florijanska ulica 15.

Ij Somišljeniki in somišljenice SLS iz frančiškanskega okraja naj nikar ne pozabijo, da se vrši danes ob 8. uri zvečer v Rokodelskem domu sestanek.

Ij Današnji simfonični koncert v Unionski dvorani se začne točno ob 20. uri. Občinstvo se opozarja, da med izvajanjem majestetične Dvořakove simfonije vstop v dvorano ni dovoljen. — Kot koncertni mojster sodeluje gosp. prof. Jeraj. (K)

Ij Pevska zveza Ljubljana. Radi simfoničnega koncerta ne bo danes pevske vaje; pevska šola bo točno ob sedmih.

Ij Gospod Lazar Knežević, načelnik ministrstva prosvete je obiskal 16. t. m. ljubljansko univerzo ter si ogledal vse univerzitetne naprave in institute.

Ij Starešinski sestanek se vrši v petek, dne 19. novembra ob 8. uri zvečer v srebrni dvorani hotela »Union«. Referira tovariš Vl. Smolčić o prilikah v Bosni in Hercegovini. Vabljeni tudi od tov. starešini vpeljeni gostje in člani naših akad. društev. — Dr. B., predsednik.

Ij Seje »Slov. Straže« danes ni.

Ij »Volivne kroglice ali kako bomo volili« je predmet razgovora na društvenem večeru v Šentpeterskem prosvetnem društvu danes v četrtek dne 18. nov. ob pol 8. uri zvečer. Šentpeterčani so vabljeni k udeležbi.

Ij II. medicinski ples. Društvo jugoslovanskih medicincev v Ljubljani naznanja vsem vabljenim, da se vrši II. medicinski ples v soboto, dne 20. t. m. Vstop le proti vabilu. — Odbor.

Ij Česká obec v Ljubljani. V soboto dne 20. t. m. šlenská schůze v rest. míst. Narod. domu v 8 hod. večer. Na pořadu: volby do konstituanty. Účast všech členů nutná! — Výbor. (k)

Ij II. javno predavanje priredi »Društvo slušateljev filozof. fakultete« v proslavo 250 letn. smrti Jana A. Komenského v petek dne 19. t. m. ob 8. uri zvečer v zbornici na univerzi. Predava g. dr. Ivan L. a H. Vstopnina za sedež 4 K, stojišče 2 K. Prodaja vstopnic pol ure pred začetkom istotam. K obilni udeležbi vabi odbor.

Ij »Preljubo veselje, o j kje si doma?« Tako je naslov 5. točki sporeda na orlovski akademiji v nedeljo 21. nov. v Lj. domu. Predstavlja nam življenje naših kmečkih Orlov in Orlic. Vse njihovo delo in razvedrilo je v obliki telovadnih nastopov in rajalnih gibov. Tudi verski čut je zastopan v tej točki z lepo solo-pesmico. Ta točka je prvi poizkus, kako porabiti vsako domače orodje v svrhu telovadnega orodja. Za ljubitelje telovadbe in one, ki se zanimajo za naš razvoj, naj bi bila ta točka podlaga za nadaljne izboljšanje vaje, ki postanejo res naše orlovske in ne ukradene, kakor nam v več prilikah očitajo! — Predprodaja vstopnic v Jugosl. knjigarni.

Ij Osem podpor za mestne reveže po 40 K je na magistratu razpisanih. Več na oglasu na rotovžu.

Ij Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 7. do 13. novembra 1920. Novorojenec 22, mrtvorojenec 1. Od umrlih je 11 domačinov in 14 tujcev. Umrli so za jetiko 6, vsled mrtvouda 1, za različnimi boleznimi 18. Za nalezljivimi boleznimi so oboleli in sicer za grižo 5.

Ij Kodeljevo. V nedeljo dne 14. t. m. se je zopet odlikoval znani pretepač L. L. v družbi svojih dveh pomočnikov, ki sta doma nekje s Primorskega. Ta dan okrog polnoči je bilo, ko pridem domov in zaslišim zopet vpitje, nespodobne kletve in razgrajanje pred njegovo hišo. Preteпали so neko žensko. Ob zadnjem pretepu je L. A. hotel pomiriti pretepače in ga je L. L. udaril po glavi. Poskušali so na različne načine vdreti v hišo, nazadnje mu zapreti eden izmed njih, da ga prvič, ko ga dobi, pretepe, četudi ga ubije. Maščevanje je seveda prišlo ali na drugega. Napadli in pretepli so namesto L. A. njegovega brata, ki se je vračal s svojo zaročenko domov. Pobili so ga na tla. Dobil je par ran. Tako daleč suno prišli, da ni človek življenja varen. Ti ljudje niso več ljudje, ampak zverj, ko se napijejo. Skrajni čas bi bil, da spravijo orožniki te zverj v zverinjak. Neobhodno je, da pridejo orožniki vsako soboto in nedeljo; takrat so gotovo razgreti. Teh razmer mora biti enkrat konec!

Ij Obrtno pomožno društvo r. z. z. o. z. v Ljubljani javlja, da je s sklepom izredn. občnega zbora z dne 19. avgusta t. l. stopilo v likvidacijo. Likvidatorjem je društvo izvolilo dosedanje člane načelstva.

Cerkveni vestnik.

c Marijina kongregacija za gospe pri oo. jezuitih ima v petek 19. t. m. ob 7. uri zjutraj skupno sv. obhajilo.

Učiteljski vestnik.

Zborovanje krščansko mislečega učiteljsva v Radovljici se vrši dne 22. t. m. Na dnevnem redu je tudi predavanje tovariša Štruklja o delavnem pouku. Predavanju sledi nastop z učenci. K obilni udeležbi vabi odbor.

Orlovski vestnik.

Dr. Anton Mahnič in Orli. Te dni je obiskal predsednik O. Z. presv. g. škofa dr. Mahniča, ki leži težko bolan v nadškofijskem dvorcu v Zagrebu, da mu osebno izrazi častitke orlovske organizacije k njegovi 70 letnici. Presvitli ga je kljub svoji težki boleznij prijazno sprejel, kazal zanimanje za razvoj organizacije ter obzaloval, da ne more več sodelovati v boju za katoliška načela. »Pozdravite mi moje Orle, recite jim, naj vztrajajo na potih krščanskih čednosti, prosim jih njihove molitve,« nadaljnji pogovor je moral prekiniti radi oslabelosti. Ko poročamo bratom to oporoko boritelja žive krščanske zavesti, ga priporočamo v molitev.

Statistično pole za občni zbor O. Z. naj odseki vrnejo do 20. novembra 1920, da zamore predsedstvo do običnega zbora urediti pregled o stanju organizacije.

Orli, Orlice! Kam gremo v soboto večer? — Vsi v Rokodelski dom ob 7. uri zvečer, kjer se nam obeta na prijateljskem sestanku brez vstopnine mnogo najraznovrstnejše zabave! Na svidenje! Bog živil!

Dijaški vestnik.

d Seja glavnega pripravljalnega odbora za proslavo dijaškega praznika se vrši v petek 19. t. m. točno ob 18. uri v lokalu SDZ. Vsi odborniki in člani odsekov naj se zanesljivo udeležijo Predsednik.

d II. redni dijaški večer »Danice« se vrši v soboto, dne 20. t. m. ob tričetrt na 8. uro zvečer v čitalnici Jugoslovanske tiskarne s sledečim sporedom: Čitanje zapisnika zadnjega diskusa, večera, 2. Predavanje g. F. Terseglava: »Katolicizem kot svetovni nazor.« 3. Slučajnosti. — Udeležba za vse člane in društvene novince obvezna. Zarjani in gg. starešine vabljeni.

d Izredni občni zbor »Danice«. Sklicujem I. izredni občni zbor »Danice«, ki se vrši v soboto, 20. t. m. ob pol 8. uri zvečer v čitalnici Jugoslovanske tiskarne, III. nadstropje. Dnevni red: 1. Volitev vodje društvenih novincev. — 2. Izpolnitev odbora. Udeležba za vse tovariše obvezna. Zarjani in gg. starešine vabljeni. — Podpredsednik.

Ženski vestnik.

Za svobodo umora.

»Arbeiterzeitung« dne 3. novembra prinaša članek izpod peresa dr. ph. Helene Stöcker v Berlinu pod naslovom »Proti porodni obveznosti« (Gegen den Gebärdzwang). Ta moderna žena smatra za svojo življenjsko nalogo, da pribori nekaznjivost umetnemu splavu, svobodo umoru. Za to misel se je borila že pred vojno v svojem listu »Neue Generation« in sedaj, ko se šestletna svetovna vojna morija in veliko umiranje še vedno ni povsem končalo, odprta ta žena zopet akcijo za svobodo druge, še ostudnejše, nemoralnejše in nezmislnejše morije. Ona ista Helena Stöcker se bori za pravico vsake žene do materinstva, to se pravi, da sme vsaka žena postrebeti za lastno dete, ne da bi se bilo treba njej in dotičnemu »izbranemu« očetu kakorkoli medsebojno obvezati; žena ne zahteva od izvoljenega možkega ničesar drugega nego otroka; kadar se ji ta želja izpolni, se brez vsake žal besede poslovi in gresta vsak svojo pot. Da se pri tem ženi, ki hoče otroka, ni treba ozirati na moje in tvoje, to se pravi, ozirati na to, ali je dotični mož že od dan in zavezan ali ne, je ob tej moralni ob sebi umevno. To je torej ena zahteva Helene Stöcker: pravica do materinstva. Druga njena zahteva je te vredna: Žena ima pravico, odkloniti materinstvo, ne sicer tako, da bi se zato odpovedala možu, ampak tako, da spočeti plod zatre in odpravi. Tega posla pa ne smejo vršiti kake mazaške babice, ampak dotičnica sama ali pa državno priznan zdravnik; morija se mora vršiti po vseh pravih take umetnosti. Zola! Kako krivico smo ti delali, ko smo te proglasili za nemoralnega, ko si zločine pariških babur, ki na veliko proizvajajo angelčke, do ostudnosti realno opisoval, a jih obenem kar najostreje obsojal! Koliko višje si stal nego stoji kaka dr. ph. Helena Stöcker! Pa naj nihče ne misli, da je Helena Stöcker s svojo zahtevo po nekaznjivosti umetnega splava osamljena. Kaj še! Za seboj ima stranko! V svojem goril navedenem članku poroča, da sta nedavno stara soc. dem. stranka in stranka neodvisnih socialistov v nemškem državnem zboru vložili predloge, da naj se kazenski zakon izpremeni tako, da bo odprava plodu do 3. meseca svobodna, nekaznjiva. S to zahtevo se nedvomno strinja avstrijska socialna demokracija, ker bi drugače njeno glasilno delalo propagande zanjo. — Stöckerica utemeljuje svojo zahtevo s tem, da nihče ne more siliti ženske, da sprejme nase bremenost, poroda in nadaljnjih materinskih dolžno-

sti; tudi je treba vpoštovati, da so večkrat razlogi, ki zahtevajo odpravo plodu kakor sramota, beda i. dr. močnejši, nego vsi zakoni, ki gredo tisoči in tisoči brezobzirno preko njih ter so zato brezpomembni. Človek se boji trpljenja in moderen človek se ga boji in brani v dvojni meri. Toda svet je zgrajen na prostovoljnem trpljenju in žrtvi in bi brez teh ne mogel obstati niti en dan. Če nihče ni obvezan trpeti in se žrtvovati in se sme braniti proti temu tudi z najtežjim zločinom umora, potem ne vemo, kaj naj bi zadržavalo ženo, ki sme umoriti svojega otroka, da se z umorom ne reši tudi svojega moža, ki ji je kakorkoli na poti in enako mož žene in otroci staršev itd.? Če naj bi dalje veljali le tisti zakoni, ki se ne prelamljajo, potem bi morali sploh odpraviti vse zakone in bi morala biti n. pr. zlasti tatvina, goljufija in verižništvo nekaznjivo. Na taka pogubna in blodna pota prihajajo ljudje, ki so zavrgli krščansko vero. Zver ima svoj naravni instinkt, da se ravna po njem, človek ima višji, duhovni zakon; ako se mu izneveri, pade niže nego zver. Zato imamo zgled v ogrskih in ruskih komunistih, pa tudi v socialni demokraciji, ki po svojih znanstvenikih propagira zdaj detomor.

Najnovejša poročila.

PODPIS SANMARGERITSKE POGODBE.

Belgrad, 17. nov. (Izvirno.) Na ministrski seji, ki bo jutri popoldne, se bo podpisala sanmargeritska pogodba. Ministri, ki bi je ne hoteli podpisati, bodo morali odstopiti.

Belgrad, 17. nov. (Izvirno.) Danes ob 10. uri popoldne sta obiskala ministrskega predsednika dr. Vesniča poslanika Amerike in Francoske. Iz krogov zunanega ministristva se čuje, da sta izrazila svoje zadovoljstvo radi rešitve jadranskega vprašanja.

HRVATSKI MINISTRI ZA RATIFIKACIJO.

Belgrad, 17. novembra. (Izvirno.) Na seji ministrskega sveta, v kateri se je razpravljalo o sanmargeritski pogodbi, hrvatska ministra dr. Drinković in dr. Kovačević nista podala nobene izjave proti ratifikaciji pogodbe. Zato se v političnih krogih misli, da bosta podpisala ratifikacijo.

DIVJANJE D'ANNUNZIEVIH ARDITOV.

Cirkvenica, 17. novembra. (Izvirno.) Arditi so zasedli Krk.

Senj, 17. novembra. (Izvirno.) D'Annunzиеvi arditi so vdrlj v škofijski dvor na Krku, zažgali arhiv in ves dvor opletili. Kancelar Polonio in arhivar Filepič sta se komaj rešila.

NOTA NASE VLADE ITALIJANSKI.

LDU Zagreb, 17. nov. (ZNU) »Jutranji list« poroča iz Belgrada, da bo naša vlada poslala rimski vladi noto, v kateri bo zahtevala, naj čimprej ukrene korake, da se preprečijo akcije D'Annunzia in se on odstrani z Reke v svrhu izvedbe rapalskih dogovorov.

REŠKO VPRAŠANJE.

LDU Zagreb, 17. nov. (ZNU) Predsednik reške avtonomaške stranke Gothardi je poslal ministrskemu predsedniku dr. Vesniču spomenico, v kateri zahteva, da se morajo z reškega ozemlja odstraniti brezpogojno vse vojne sile in da naj to ozemlje zasedejo nevtralne čete. Te čete naj bi ostale na reškem ozemlju toliko časa, dokler se ne bi ustvarila definitivna vlada. Obenem bi se moralo onemogočiti, da ostane na reškem ozemlju katerakoli politična ali vojaška oseba Italije ali Jugoslavije. Za reške državljane se naj smatrajo samo oni, ki so ob izbruhu vojne bivali vsaj že 10 let na Reki.

PREOBRAT V SELJAČKI STRANKI.

LDU Zagreb, 17. novembra. (ZNU) Tukajšnji listi poročajo, da je imela v nedeljo v Veliki Gorici seljačka stranka volilni shod, na katerem je govoril profesor dr. Rudolf Horvat, ki je v glavnem izjavil nastopno: Srbi, Hrvati in Slovenci so en narod. Mi imamo eno državo s kraljem Petrom in regentom Aleksandrom. Mi smo republikanci, toda danes ni čas za realizacijo našega republikanskega programa radi zunanje-političnih razmer naše države. V tem pogledu moramo izvedbo našega programa odložiti na poznejši čas. Zato bomo sli zastopniki seljačke stranke v Belgrad v konstituanto.

RADIČ BO IZPUŠČEN?

Belgrad, 17. nov. (Izvirno.) Čuje se, da namerava vlada Stjepana Radiča izpustiti iz zapora še pred volitvami v konstituanto, za kar se zavzema tudi dr. Vesnič. Radičeva stranka prezivlja svojo idejno križo. Iz krogov stranke se čuje, da bo revdirila svoje stališče.

RAZCEPLJENI DEMOKRATI.

Belgrad, 17. novembra. Po Srbiji so pristaši demokratske stranke splošno nezadovoljni z demokratskimi kandidati. Zato so po mnogih krajih postavili svoje liste, po nekod celo tri do štiri.

HRVATSKI KOMUNISTI.

LDU Zagreb, 17. nov. (ZNU) Desničarski komunisti so včeraj vložili listo svojih kandidatov. Na čelu liste je dr. Miško Radosevič.

NOVA PRIBIČEVIČEVA ODREDBA.

Belgrad, 17. nov. Minister za prosveto Pribičević je izdal naredbo, po kateri se morajo vsi ljudskošolski učitelji, ki še ne znajo srbohrvaščine, v najkrajšem roku iste naučiti.

ODMEV HRVATSKIH IZGREDOV.

Zagreb, 17. novembra. (Izvirno.) Danes se je vršila končna razprava proti Blažu Pupaku, ki je ob znanih hrvatskih nemirih ubil okrajnega predstojnika Spillerja. Obsojen je bil na 20 let težke ječe.

UJETNIKI IZ SIBIRIJE.

LDU Zagreb, 17. novembra. (ZNU) Včeraj je došel večji transport naših ujetnikov iz Rusije. Večina jih je prišla iz Sibirije.

NESREČA.

LDU Belgrad, 17. novembra. (ZNU) Na Donavi se je med židinom in Lomom zadelo bolgarska ladja »Boris« v rumunsko ladjo »Brancovanu«. Rumunska ladja je predrila bolgarsko, ki se je nato potopila. Na podlagi prodanih vozniških listkov sklepajo, da je izgubilo življenje 20 oseb.

RUSKI BEGUNCI V JUGOSLAVIJI.

LDU Belgrad, 17. nov. (ZNU) Radi katastrofe vojske je Wranglova vlada posredovala pri jugoslovanski vladi, naj bi sprejela del ruskih beguncev in vojakov. Wrangel zapuša Rusijo z 20.000 begunci in 40 tisoč vojakov, ki bi se naj porazdelili na Grško, Rumunijo, Bolgarijo in Jugoslavijo.

WRANGEL SE JE REŠIL.

LDU London, 17. nov. (Brezlično) Po poročilih iz Odese se je generalu Wranglu posrečilo vkrcati se z približno 20.000 možmi. Mesto je bilo izpraznjeno v precejšnjem redu.

ENTENTA PROTI KRALJU KONSTANTINU.

LDU London, 17. nov. (Brezlično) Govori se, da bodo v Londonu in Parizu napravili korake, da se prepreči povratek bivšega kralja Konstantina na Grško.

ZVEZA NARODOV.

LDU Zeneva, 17. nov. (DunKU) V današnji seji narodov je predsednik Hymans naznanil, da so komisije stvorjene. Peta komisija, ki se bavi s sprejemanjem novih držav, ima nastopne člane: Lord Cecil, (Južna Afrika), Tittoni (Italija), Fisher (Anglija), Viviani (Francija), Nansen (Norveška), Karnipiik (Nizozemska), Branting (Svedska), Špalajkovič (Jugoslavija), Politis (Grška) in dr. Beneš (Čehoslovaška). Vuiyredom (Argentinja) je poročal o zgodovini Argentine med vojno in je poudarjal, da je njegova vlada mnonja, da je za sprejem dovolj volja suverene države, da se sprejme v zvezo narodov. Hagirup je poudarjal, da polagajo Severne države največjo važnost na razoroženje. Z največjim odobravanjem je bil sprejet govor lorda Cecila, ki je dejal, da se morajo vsi narodi spraviti, v kateri namen je napravila zveza narodov znaten korak.

VOJAŠKO SLUŽBOVANJE NA FRAN-COSKEM.

LDU Pariz, 17. nov. (Havas.) Kakor ugotavljajo jutranji listi, je ministrski svet včeraj sklenil, da obvelja dvoletna vojaška službena doba še dve leti, tedaj do oktobra 1. 1922. Od tedaj dalje se uvede osemnajstmesečno vojaško službovanje.

URAD ZA IZNAJDBE.

LDU Pariz, 17. nov. (Brezlično.) Dvanajst zaveznških držav je podpisalo dogovor, da se ustanovi osrednji urad za iznajdbe. Sedež urada bo v Bruslju.

OGRSKE HOMATJE.

LDU Budimpešta, 17. nov. (MKU) (Narodna skupščina) V odgovoru na tozadevno interpelacijo je izjavil ministrski predsednik Teleky, da nosi vso odgovornost za zadnje dogodke. Vlada je pripravljena, vzpostaviti red z najodločnejšimi sredstvi in očisti državo vseh nezaželjenih elementov. Nastop v hotelu »Britanija« je bil k vsemu temu le uvod. Doselej je bilo že aretiranih mnogo različnih krivcev. Vsakdo, ki je osunjen, da je storil kaznjivo dejanje, pride pred sodišče. Nastopna seja se bo vršila jutri.

BORZA.

LDU Zagreb, 17. nov. (ZNU) Devize: Berlin 175—178, Italija 505—510, London 480—485, Newyork 146—147, Pariz 830 do 835, Praga 154—155, Dunaj 24.50—25. Valute: Dolarji 144—145.50, avstrijske krone 0—28, carski rubliji 80—85, francoski franki

830—0, napoleonor 478—482, nemške marke 187—189, rumunski leji 207—210, ital. lire 505—520, angleški funt 0—485, čehoslovaške krone 150—160.

LDU Curih, 17. nov. Devize: Berlin 9.25, Holandija 194.50, New York 645.50, London 22.20, Pariz 23.55, Bruselj 40.80, Kodanj 86, Stockholm 123, Kristijanija 85.50, Madrid 82.50, Buenos Aires 225, Praga 7.35, Varšava 1.35, Budimpešta 1.30, Bukarešta 9.20, Dunaj 1.95, avstrijske žigovane krone 1.30.

Prosveta.

pr Dom in Svet, 9.—10. štov. ima sledečo vsebino: Pesmi: J. Lovrenčič: Motiv iz Srema, Slepac z otrokom, Sanje iz 1. 1914, Roza Marija. — Anton Vodnik: Kak ome gane vijoline plač, Večerni romarji, Da me ne ljubi nihče, vem gotovo, Revna deklica moli. — Ant. Podbevšek: Črna lilija. — Vojeslav Molé: Peter Sič. — Dante: La Divina Commedia. — Miran Jarc: Zelena soba, Zvezde mi edine pojo za slovo. — Anton Vodnik: V omotici blodni blodimo. — Drama: Stanko Majcen: Dedič nebeškega kraljevstva. — Povesti: Dr. Ivo Pregelj: Plebanus Joannes, Fr. Jaklič: Nevesta s Kotinja, Narte Velikonja: Tri gracije. — Znanstveni del: Dr. Cankar: Giulio Quaglio. Iv. Vrhovnik: Ozadje Prešernove »Šmarne gore«. — Zapiski. — Umetnost.

pr F. S. Finžgarjeva igra Divji lovec je izšla letos v novem (drugem) natisu. Brez dvoma je to ena najbolj priljubljenih narodnih iger s petjem v štirih dejanjih in so jo vprizarjali vsi odri, veliki in mali, vedno z najboljšimi uspehi. Igra, katero je založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, velja samo 12 kron izvod. — Ker se pričinja zimski čas, ki je za predstave in druge spodobne zabave najprimernejši, naznanjamo, da se dobe v zalogi Jugoslov. knjigarne tudi še sledečo igro z mešanimi vlogami: Dr. Česnik, Pogodba, Burka 7.20 K. Dr. Krek, Ob vojski, 7.20 K. Dr. Krek, Turški križ, Tri sestre, 9.60 K. — Rihar, Andrej Hofer, 3.60. — Meško, Matij, 18 K. Jurčič-Česnik, Domen, 9.60 K. — Anzengruber, Krivoprišežnik, 9.60. — F. S. Finžgar, Veriga, 18 K (samo še par izvodov).

pr Anton P. Čehov: »Sosedje in druge novele.« Poslovenil Fr. Pogačnik. Cena 18 kron. — Ta veliki ruski in zelo poljudni pisatelj se nam je predstavil v prevodu v zbirki novel. Fin psiholog je, obdeluje življenje vsestransko in z vsjo pisateljsko dovršenostjo. Pisatelj je našemu občinstvu že deloma znan in tudi prijetno berivo.

pr Jezikoslovno zraje. G. Martin Zunkovič, kr. major, je objavil v »Slovenca« dne 12. novembra svoje »Jezikoslovno zrnje«, v katerem je mnogo zmot in krivih trditvev. Na podlagi treznih spisov priznanih jezikoslovnih in historičnih kapacitet, ki jih morada g. Z. ne pozna, konstatiram to-le: 1. Beseda m a t i c a v pomenu kompase ni staroslovenska, marveč le rusko-cerkvenoslovenska; ne najdeš je v letopisih, temveč samo v neki bibliji iz 18. stoletja, v pomenu »magnet« (ne pa »kompas«). Gl. Miklošičev »Lex. palaeoslov. graeco-latinum«. V dobi Aleksandra Vel. se niso imeli kompasov z magnetnico, ampak šele dosti stoletij pozneje. In ker ima slovenska beseda m a t i c a že 8—9 pomenov, ni priporočati, da bi jo rabili še v pomenu magnet ali kompas. — 2. Nemška beseda B ä r e n l a g e r seveda ni slovenskega izvora, a tudi ne obratno; ena nima nič opravka z drugo. — 3. G n j a t je brez dvoma pristno slovenska beseda in stokrat boljša od nemške šunke in laškega pršuta; toda ni res, kar trdi Z., da kmetsko ljudstvo besede šunke ne pozna. Narobe: po vsem Kranjskem se rabi. — 4. Zgodovina besede palačinka (pločinke; sploh ni!) je že zdavnaj dognana: vzeli smo jo iz madžarščine, kjer je »palacsinta« izposojenka iz rumunščine. Rum. placinta je iz lat. placenta, to pa po 2. stoletju pred Kr. r. prevzeto iz grškega tožilnika plakanta (etimologijo grške besede je našli n. pr. v Mengejevem grško-nemškem besednjaku). Seveda imajo Nemci svojo Palatschinke od nas. — 5. Dotična jed se imenuje češki v d o l k y, v edini v d o l e k. Slovenščina ne pozna te besede v tem pomenu. — 6. »G i b e c c i« je g. major izsesal iz prsta — ne eksistira. Nemški Kipfel ni iz slov., marveč je zmanjšanka starogorenjemške besede kipta »ročica pri vozu«, ki je iz lat. cippus. Pečivu so dali Nemci ime po obliki, ki res spominja na ročico pri vozu. — 7. »Scheiterhaufen« in m l i n c i sta dve različni močnati jedi. »Mlinci« nimajo nič opravka z besedo mlin; prva beseda je slovenskega, druga pa tujeja izvora (preko staronemške. mullin iz lašk. molino). Nemški Mühlziehen ni iz slov.! — 8. Nemški Mehl seveda ni slov. izvora, ker se natanko ujema z angl. meal, anglosaskim melu. Res pa je, da sta slov. beseda melj in nemška Mehl etc. iz enega in istega indogermanskega ko-

1 Strekelj, Miklošič, Berneker, Walde, Schuchardt, Kluge; Hettner.

rena. — 9. Kakor polkne, je tudi polkna »Fensterbalken« nemška izposojenka (samo da je prva mlajša). Ze izreka zloga —ol— kaže, da polkna ni od pol(okna). — 10. Beseda rebracé (od »rebro«, ker je stvar res podobna rebrom) je omejena na jako majhen kraj, na kotiček Štajerske. — 11. Šuga je osmanska beseda, ki je prešla k Srbom, Bolgarom in vzhodnim (»panonskim«) Slovincem — šugarja pustimo Balkanu. — 12. »Dolič« za rudarja? To besedo bi razumeli samo v tistem kotu, kjer jo je iztaknil Z. (kje neki?) — Dolicenus je sirska bog, nazvan po mestu Doličé (»Dolga vase«) v Komageni; rimske vojniki so ga jeli častiti v 2. stol. po Kr. r. tudi v zahodnih krajih. In to ime razlaga Z. iz slovenščine! Kaj meni, da so bili Sirci Slovani? Ivan Koštičič.

Gospodarstvo.

Dr. Ivan Slokar:

Bankerot devizne politike.

Med vojno in po prevratu so se od vojne prizadete države, deloma tudi nevtralne, začele baviti z devizno politiko ter so v ta namen regulirale promet z devizami, katerega so jako omejile in dopustile le pod državno kontrolo in v okviru tozadevnih državnih naredb. Državne devizne centrale so imele nalogo nadzorovati ta promet z izplačili v inozemstvu. Namen regulacije prometa z devizami je bil preprečiti padanje vrednosti lastne valute napram zlati pariteti oziroma napram valutam po vojnih posledicah manj prizadetih držav.

Ta namen se je dosegel v Avstriji in v Nemčiji, dokler sta bili ti državi kakor oblegani trdnjavi od mednarodnega prometa skoro hermetično izključeni in dokler so imeli gospodarski krogi še nekoliko upanja v vojaško zmago centralnih sil. Pa uspeha ni pripisovati toliko delovanju deviznih central, kolikor omenjeni izključitvi teh držav od vsakega prometa s svetom.

Po vojaškem polomu je padel tudi kitajski zid, ki je ločil centralne države od ostalega sveta in z njim se je porušilo tudi celo umetno poslopje avstrijske in nemške valute. Nemška in avstrijska valuta sta padli na neverjetno stopinjo mednarodne vrednosti in sicer v prvi vrsti vsled ogromnega vvoza živil in ostalih potrebščin, ki jih je izčrpano prebivalstvo ter držav brez-pogojno potrebovalo.

Nasledstvene države avstro-ogrške monarhije, ki so imele isto valuto, so prišle vsled tega v isti vrtnec ter so doživle isti padec svojih plačilnih sredstev.

Novo države so se kmalu v toliko organizirale, da so ustanovile carinsko črto napram Avstriji in Ogrski in jim je bila tako omogočena samostojna gospodarska politika. Po vzorcu drugih držav so ustanovile tudi devizne centrale, ki naj bi kontrolirale promet z inozemskimi plačilnimi sredstvi in pospeševale saniranje mednarodne vrednosti državne valute. Ta kontrola deviznega prometa obstoja še v vseh državah centralne Evrope, le v Nemčiji so jo že odpravili.

Če si natančno ogledamo posledice in uspehe tega sistema, moramo priznati, da so vse omejitve in kontrolne mere brez vsakega pomena za mednarodno vrednost valute. Padanje in dviganje vrednosti raznih evropskih valut napram dolarju se vrši brez izjeme skoro paralelno in sicer brez ozira na to, ali obstoji v dotični državi devizna centrala ali ne, in ne glede na sistem devizne kontrole. Ravno sedaj opažamo padanje vseh valut napram dolarju. Če je mednarodna vrednost avstrijskega denarja doživela najobčutnejši padec navzlic dejstvu, da ima imenitno organizirano devizno centralo, lahko konstatiramo, da ni nikakor devizna politika merodajna za mednarodno vrednost denarja, ampak v prvi vrsti splošni finančni in gospodarski položaj dotične države. Padec nemške valute

ni tako občutljiv kakor padec avstrijske, četudi Nemčija nima devizne centrale. Valuta premagane Nemčije, ki ima ogromne obveznosti napram ententi, je brez devizne centrale boljše kakor češka, ki ima devizno centralo in je vpeljala različne stroge mere za izboljšanje vrednosti svojega denarja v inozemstvu.

Iz tega je razvidno, da devizne centrale niso dosegle svojega namena in da je vsa devizna politika potom administrativnih naredb brezpomembna, napačna in škodljiva. Narodnogospodarsko življenje se ne da izpremeniti potom naredb, ki ne morejo imeti uspeha, če nasprotujejo elementarnim zakonom ekonomskega razvoja. Taki poizkusi imajo le škodljive posledice, ker ovirajo normalni tok razmer in povzročajo, da se normalno gospodarsko življenje umakne na skrita in temna pota, ki jih oko zakona in policijske oblasti ne vidi. Promet z devizami, ki ga državna oblast vidi in nadzira, je laž, ker je le zelo majhen del pravega prometa. Glavni efekt administrativnih naredb je bil, da se pretežni promet z devizami ne vrši več potom bank, ampak v kavarnah in zakotnih lokalih, ki se nahaja v rokah privatnih špekulantov. V teh krogih se razvija prosta kupčija z devizami, ki odgovarja pravilnemu mednarodnemu denarnemu prometu in zahtevam gospodarskega življenja. Državna kontrola ni mogla preprečiti absolutno potrebnega prostega prometa, ampak ga je prisilila, da se je preselil iz prostorov legitimnih denarnih zavodov v mračno atmosfero tajnih špekulantov. Denarni zavodi imajo vezane roke, a gospodarski krogi, ki brez deviz ne morejo obstojati, so izročeni na milost in nemilost brezvestni agenti in verižniki z devizami.

Skrajni čas je že, da merodajni činitelji v vladi spremene svoje naziranje in odstranijo vse nepotrebne in škodljive omejitve prometa s tujimi plačilnimi sredstvi. Samo na ta način se bodo zopet uveljavila naravna sredstva izravnanja večjih kurzih razlik med denarnimi trgi posameznih držav potom mednarodne arbitražje. Zakon o ponudbi in povpraševanju se mora kot naravni in neizogibni regulator zopet uveljaviti, arbitražja mora biti neomejeno dovoljena in vplivanje na cene deviz bi se moralo organizirati na isti način kakor v mirnih časih potom devizne politike emisijske banke.

V naslednjem članku bom dokazal, da je sedanji sistem za trgovske kroge ne- vzdržljiv in da država in naši gospodarski interesi ne riskirajo niti najmanjše škode, če odpravijo obstoječe omejitve.

g Konzulat češkoslovaške republike v Ljubljani si usoja opozoriti interesirane trgovske kroge, da je češki časopis »Tribuna« z dne 13. nov. 1920 prinesel sledečo obvestilo radi izvoza iz Češkoslovaške republike v Jugoslavijo: Promet blaga z Jugoslavijo se urejuje v sporazumu z Jugoslavijo začasno, kakor sledi: 1. Za postaje Maribor, Ljubljana, Zagreb in Sisak se bo v češkoslovaški republiki sprejemalo na teden samo 30 do 40 vagonov pošiljk. Prometna dovoljenja, katera bodo izstavljena le za določen teden za te pošiljke, daje začasno ministrstvo železnic dep. III/I. v Pragi. 2. Pošiljke za postaje Bosanski Brod, Zemun, Belgrad, Vinkovci in Osjek loco in transito se lahko sprejemajo v neomejeni množini. Za te pošiljke daje prometno dovoljenje ravateljstvo železnic, kateremu je oddajna postaja podrejena. Prometna dovoljenja, izdana od uradov češkoslovaške drž. železnic, so veljavna za vse železnice in proge do naslovne postaje v Jugoslaviji, tako da drugih prometnih dovoljenj ni treba. Pošiljke, katerim je bilo prometno dovoljenje izdano od ministrstva železnic v Pragi, se bodo zbiralale v Cmntu (Gmünd), Břeclavě (Lundenburg) in Děvinskí novi vasi (Thebenneudorf). Iz imenovanih postaj bodo te pošiljke odpravljene vsako soboto v posebnih

skupinah z direktnimi tovornimi vlaki. Tovorni listi so lahko ali direktni iz oddajne postaje do jugoslovanske naslovne postaje in je treba v tem slučaju navesti eno izmed omenjenih zbirališč kot prehodno postajo in obenem navesti vstopno postajo Maribor, ali pa se pošiljke lahko oddajo k reexpediciji v zbiralnih postajah.

g Češkoslovaški sladkorni pridelek znaša letos 7 in pol milijonov centov (rafiniranih 6¼ mil.). Od tega porabi domači konsum in obrt 3 in pol mil. centov, za izvoz ga pa preostaja 3 in četrt mil. centov. Po načrtu finančnega ministra dr. Engliša se bo izvozilo od letošnjega pridelka 14 tisoč vagonov za nakup krušnega žita, od nadaljnjih 11.000 vagonov hoče imeti država dobiček zase (v proračunu se ceni ta donos na 700 milijonov K), izvoz tem sledečih 750 voz naj bi pa služil v nabavo in cenejši nakup umetnih gnojil. Kar se izvozi nad omejenjo množino, naj bi služilo v nabiranje valutne rezerve, ki bi dvignila kurz češkoslovaške krome. — Morebiti naši finančniki kdaj pridejo do slične izrabe izvoza našega žita in živine ter lesa v korist naši valuti.

g Promet avstroogrške banke. Bankovec avstroogrške banke kroži v prometu po stanju z dne 31. oktobra 1920 za 72,9 milijard kron, za 945 milijonov kron več kakor en teden prej. Povišek je nastal, ker je ilo znova vloženih zakladnih listov in menjic za 847,7 milijonov kron in se je lombard povečal za 78 milijonov kron. Devizna centrala je dolžna avstroogrski banki 1,09 milijard kron, to je 13,8 milijonov več.

g Notiranje jugoslovanske valute v Berlinu. Borzni svet berlinske borze je odločil, da se bo na berlinski borzi službeno notirala tudi jugoslovanska valuta. V zadnjem trenutku je pa notiranje izostalo, ker je v Jugoslaviji zabranjena prodaja izplačil v Nemčijo. Kot poročajo časopisi, se je mislilo tudi na to, da bi notiral Belgrad, a so videli težkoče v tem, da obstoji v Zagrebu kronska vrednost, v Belgradu pa štirikrat večja dinarska. V zadnjem času se je razvil na berlinski borzi živahen posel z izplačilom Zagreb, ki stoji okoli 52 mark za 100 K.

g Nove cene špirta v Nemški Avstriji. Komisija za ustanovitev cen špirta je odredila sledeče cene: rafiniran obdavljen špirit 165 K, rafiniran špirit za parfumerije in razne esence 200 K; špirit za farmacevtske svrhe 115 K, denaturiran špirit 60 — 115 K, špirit za razne obrtne svrhe 60—115 K; špirit v znanstvene svrhe 30 K; špirit za gorivo 20 K.

g Tržne cene. Novosadsko tržišče: Poslabšanje avstrijske valute je podražilo blago za avstrijske kupce, kar se je znatno poznalo. Cena pšenice se v preteklem tednu ni spremenila in variira med 920 in 940 od odpreme postaje; rž nespremenjeno 750 kron; po ječmen u se slabo praprašuje, ker doma ni interesa zanj, izvoz pa je radi visoke carine neznan. Baza cene za težo 60 kg je 510—530 kron; oves notira 240—270 kron; za koruzo se je napravilo precej zaključkov, in sicer za staro prvorazredne kvalitete 350—360 K, drugorazredne kakovosti 20—30 K nižje. Suha koruza je po 400 kron. Po defektnem blagu je veliko povpraševanje; moka je bila predmet živahne kupčije. Cena moki 0 od K 13,90—14,20, ostale vrste stopnje- ma 1 krono ceneje. — Tržaški trg: Riž (saigon) lir. 3,80, Belloch lir. 5. Sveče: Myra lir. 8,50, Lanza 8. Kava: Rio lir. 6,20, Santos Superior 7,80. Milo: Armour lir. 10,30 (100 kosov), Moonlight (62%) lir. 660 za kg. Angleški natron lir. 3,70, amer. 3,60. Alkohol (95%) 6,70 za 1 liter. Kaka holand. lir. 8.— Datlji (1919) 5 lir za 1 kg. Lešniki (lev.) 6 lir, očiščeni (lev.) 6.— Mandlji (ital.) 13,25, dalmatinski 13,20. Popér črni 5,80, beli 7 lir za kilogram. Sardinie: škatlja z 100 g po lir 1,95. Zveplo v palicah lir 1,30. Čaj (orang. Pecco) lir 9. Cene ab vagon Trst. — Cene kovin. Zlato je poskočilo; na Nemškem stoji 1 kg 46,250 M, cena srebru je ostala ista (490 M) Sirovi cink 96,5

mark, baker 28,117 M. — Železo stane v Belgiji: v palicah 100—105 fr., nosači 85 frankov; trgovsko železo št. 2 85 fr., št. 3 95 fr.; šrot 25—28 fr., vse za 100 kg iz Anversa. Na Češkoslovaškem je cena železu padla, in sicer za surovo lito železo št. 1 od 313,50 na 295, št. 3 od 320 na 290, Hematit od 340 na 320.

Sodišče in policija.

s Zaradi prekoračenja maksimalnih cen je bil obsojen mesar Franc Lovše na 2000 K globe in zapad 160 kg govejega mesa.

s Tatvina v Pollakovi tovarni. K ti notici, ki smo jo prinesli v št. 260 z dne 13. novembra 1920, pripominjamo, da Anton Pleško ni uslužben v omenjeni tovarni in naj se ga ne zamenjuje z uradnikom ondotne tovarne g. Martinom Pleško.

s Tatvine na Vodnikovem trgu. Tozadevna notica v »Slovenec« od prejšnja sobote je napačna v toliko, da tatvine nista izvršili Ivana Trampuš in Franciška Černo; zadnja je že nad leto dni v grobu; tatvino sta izvršili Franciška Zvokelj iz Dobrove št. 1 in Ivana Turk iz Dobrove št. 22.

s Otroka sežgala. Orožniki ekspozituri v Savodnju je bilo brezimno naznanjeno, da je 33 letna Uršula Burnik iz Stare Oselice št. 65 povila 1. t. m. otroka, katerega je odstranila. Orožniki so stavili Burnikovo na odgovor, katera je priznala, da je res povila še nerazvito dete, katero je bilo mrtvo in da ga je zakopala pod ognjišče v pepelnjak z namenom, da bi dete zgorelo. Orožniki so našli v pepelnjaku nekoliko kosčkov sežganih snovi, ki so dozdevno podobni sežganim kostem Burnikovo so izročili sodišču.

s Aretirani tat. Orožniki so aretirali na Vrhniki Alojzija Barleta, kateri jim je priznal, da je okradel gluhonemega čevljarja Jožefa Grandovca v Zelezni vasi št. 12 in ga oškodoval za 3820 kron.

s Gonilni jermen vreden 4000 kron ukraden je bil v noči od 8. na 9. november usnar-skemu mojstru Jakobu Dermoti v Zelezniških št. 32 iz zaklenjene delavnice. Ukradeni jermen je 12 in pol metra dolg, 15 cm širok in 8 mm debel.

s Tatvine perila v Ljubljani se zopet pojavljajo. Posestniku in gostilničarju Avgusta Klincev v Ciglarjevi ulici je bilo ukradeno na dvorišču se sušeče perilo vredno 1510 kron.

s Tatvine v Dolskem. Tat, srednje močne postave, okroglega obraza, črnih oči in ostrega pogleda, je pokradel hlapcu Francu Čiču v Dolskem št. 24 obleko, petilo, čevlje in tri metre zelenkastega blaga za moško obleko v skupni vrednosti 5000 kron.

s Pobegli kaznjence. Iz zaporov ljubljanskega deželnega sodišča je pobegnil samski pisarniški sluga Ivan Jerin.

Jugoslovanski skladni koledar za leto 1921 je ravnokar izšel v zalogi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani. Cena 30 kron. — Trgovci dobe popust. Žepni koledarček za leto 1921 je tudi izšel istotam v prikupljivi in pri-ročni mali žepni obliki in zelo okusni vezavi. Cena 12 kron, trgovci dobe znaten popust.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Čas opazovanja	Barometar v mm	Termometer v C	Termometer literarni v C	Nebo, vetrov	Pasoviha v mm
16. 11. 21 h	743,7	7	0,5	obl.	—
17. 11. 7 h	743,9	4,7	0,4	obl. s	—
17. 11. 14 h	743,4	10	0,7	obl. sv.	—

Pogreša se Franc Habijan, bivši vojak pri »Banko«p. št. 47 Feldpost 192 in je odšel v bolnišnico. Kdor kaj o njem ve, naj sporoči n egovi materi Mariji Habijan, Babna gorica št. 3 pošta Laverca. Stroški se povrnejo. 4650

Proda železna peč. Naslov pri upravi se nova »Slovenca« pod št. 4664.

Braslave jezice kupuje franko vsaka nakladalna postaja tvrdka O. Sturm, Metlika. 4664

Pri promogovniku v Aleksincu, belgjsko društvo, je potreben

tehnik - risar

ki je izurjen v sestavi industrijskih strojev, usposobljen za izdelavo načrtov in nadzorstvo pri izvršitvi istih. — Mesto je stalno. — Rudnik je od glavni železniški progi Beograd-Nis, oddaljen pol ure od mesta Aleksinac. Uradniki stanujejo v mestu. Ponudbe z referencami naj se pošljejo Direkciji promogovnika, Aleksinac.

I. SANDRIN LJUBLJANA.

Velika zaloga usnja kož, podplatov, gonilnih vsakovrsinega usnja jermenov in boksa na debelo.

Mestni trg 6.

Na prodaji! 1 par visokih čevljev št. 43, 3 bele srajce št. 40, črni letni telovnik, 4 visoki ovrtniki št. 40, 1 par bosanski rokavic, letne spodnje hlače in dežni plašč, vse malo rableno. Pogleda se do novele v gostilni pri Doifetu v Mostah. 4659

Beti Semerl Anton de Gleria ml. Vrhnika poročena. Logatec Brez posebnega obvestila.

POZIVI Dne 17. maja t. leta okoli 8. ure zvečer je kočljaz gda Josipa Zidarja, posestnika in trgovca v Ljubljani, pri postajališču cestne železnice pred Glavnim kolodvorom podri neko gospo. Dotični, ki vedo kaj natančnega, kako se je dogodek izvršil in nezdoga pripetila, se prosijo, naj se oglašijo pri podpisani zastopniku udeleženih stranke. Dr. Anton Švigel, odvetnik v Ljubljani.

Prodasti se 2 kredenci za jedilno sobo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4665.

Razpisuje se služba občinskega tajnika v Loškem potoku. Prosto stanovanje, nekaj mlive, postranski zastavek, plača po dogovoru.

Tovarna Barva vsakovrstno blago. Jos. Reich Kemično čisti obleke. Svetlolika ovratnike, zapestnice in srajce. —

Ljubljana, Poljanski nasip 4. Podružnica: Selenburgova ul. 3.

PODRUZNICE: Maribor Gosposka ul. 38. Novo mesto Glavn. trg. Kočevje št. 39.

»ZBIRAJTE ZA SKLAD SLOVE NŠKE LJUDSKE STRANKE!«

M. Kuštrin, Ljubljana — Maribor Dunajska cesta 20 - Podr. Jurčičeva ul. 8 priporoča pnevmatiko, avio-kolesa ter vsake vrste gumijevih predmetov, izolirane žice za električno napeljavno golo, bakreno žico, elektrotehnični material po najnižjih cenah. Telefon št. 470.

Za dvakratno obriavo v tednu se racuna 8 kron.)

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Za dvakratno obriavo v tednu se racuna 8 kron.)

ELEKTROTEHNIKA
Svetla, Mestni trg 25.
Verbajš A., Linhartova ulica 4.
FOTOGRAFSKI ATELJE:
Grabietz Franjo, Miklošičeva c. 6
JAVNA SKLADIŠČA
Balkan, L. Ljublj., javno sklad.,
Dunajska c. 33. (Tel. 366.)
KLEPARJI
Korn T., Poljanska cesta 8.
Remžgar & Smerkol, Flor. ul. 13.
KNJIGARNE
Jugoslov. knjigarna, Pred škofijo.

KNJIGOVEZNICE
Knjigovoznica K. T. D., Kopitarjeva ulica št. 6.
KONFEKCIJSKE TRGOVINE
Olup Josip, Pod Trančo.
Sax Ivan, Stari trg 8.
LEKARNE
Pri Mariji Pomagaj, Reslj. c. 1.
MANUFAKTURNE TRGOVINE
Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.

MODNI SALONI
Götzl Marija, Zidovska ul. 8 in 7.
Hribar Rozi, Rimska cesta št. 6.
MODNE TRGOVINE
Kunovar Ivan, Stari trg 10.
Magdič Pavel, Aleksandrova cesta.
PARFUMERIJE IN KOSMETIKA
Uranus, Mestni trg 11.
TRGOVINE S PAPIRJEM
Uranus, Mestni trg 11.
RESTAVRACIJE
Perles, Prešernova ulica.

SOBNO SLIKARSTVO
Zuran Martin, Mestni trg 12.
STAVBENA PODJETJA
Černe Andrej, Sv. Petra cesta 23.
Treo Viljem, arhitekt, mestni stavbenik, Gosposvetska cesta 10.
SPEDIJSKA PODJETJA
Balkan, Dunaj. c. 33. (Tel. 366.)
Uher F. & A., Selenburgova ulica 4. (Tel. 117.)
TRGOV. Z URAMI IN ZLATNINO
Černe Lud., Wolfova ulica 3.
Pakič Ivan, Stari trg št. 20.

TRGOV. Z DEŽN. IN SOLNEN.
Mikuš L., Mestni trg 15.
TRGOVINE Z ŽELEŽNINO IN CEMENTOM.
Erjavec & Turk pri »zlati lopati«
Valvazorjev trg št. 7.
Sušnik Alojzij, Zaloška cesta 21.
Zalta & Zillč, Gosposvetska cesta 10. (Mar. 1er. cesta.)
ZALOGA POHISTVA.
F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta 17.

BALKAN

delniška družba za mednarodne Transporte.
Ljubljana, Maribor, Beograd, Zagreb, Trst, Wien.

Brzojavni naslov: **SPEDBALKAN.**

Spedicija vseh vrst. Sprejemanje blaga v skladišča. Zacinjenje in zavarovanja. Mednarodni prevozi. Selitve s patent. pohištvenimi vozovi na vse strani.

Prvo ljubljansko javno skladišče, spojeno s tirom južne železnice. Carinska agentura javnih skladišč.

Največje domače spedijsko podjetje v Jugoslaviji.

Najnižje cene!

JOS. STOPAR

manufakturna trgovina
Ljubljana, Dunajska cesta št. 5
se priporoča.

Najvišje cene!

Podružnica avstr. kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Ljubljani

Imejteljem naših vložnih knjižic!

Kreditni zavod za trgovino in industrijo v Ljubljani, ustanovljen v svrhu nacionalizacije naše podružnice, je vstopil na naše mesto v vse naše tirjatve in dolgove.

Vložnikom na knjižice sporočamo, da bodo o priliki prve predložitve dosedanje knjižice prejeli novo novoustanovljenega zavoda.

Če bi se kdo naših vložnikov s tem ne strinjal, mu je na prosto dano, da do **30. novembra t. l.** dvigne svojo vlogo.

Ljubljana, dne 18. novembra 1920.

Podružnica avstrijskega kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Ljubljani.

Kanle od petroleja plačuje po K 58.— za dve z zabojem vred postavno vsake železniške postaje Sever & Komp. Ljubljana. 4572

Prvovrstna pisarniška moč sedaj kot **komercialni ravnatelj**

vsestransko naobražen, z bogatimi izkuštvi, st okovnjak v knjigovodstvu in organizaciji pisarn, z dolgoletno prakso na vodilnih mestih pri svetovnih tvrdkah, s prvovrstnimi priporočili, želi svoje mesto s sedaj primernim premeniti. Eden glavnih pogojev je: stalno mesto. Blagohotne ponudbe pod št. 4658 na upravo tega lista.

Predivo in lanišče

kupuje po najvišji ceni vsako množino od vsake postaje tvrdka **Mihael Omahen, Visnja gora.**

KONTORISTINJA

samostojna moč z znanjem slovenske in nemške korespondence, stenografije in strojepisja se t. l. koj sprejme. **Gojeb & Ko.** tovarna kemičnih izdelkov, Ljubljana, Vič.

Na drobno! Na debelo!

Čaj

Jos. Fabiani

Ljubljana, Prešernova ulica 54, nasproti glavne pošte
telefon interurb 548.

Velika zaloga specerijskega in kolonijalnega blaga, likerjev, namiznih in dezertnih vin.

Lesni industriji c! Po jako ugodni ceni je naprodaj

1 polnojarmenik

(Vollgatter) železen 750 mm, zelo malo rahljen, izborno ohranjen. Takojsna dobava. Vpraša se pod »Polnojarmenik 4691« na upravo tega lista.

Prispel je

„FORDSON“

universalni gonilni stroj za poljedelstvo. Stroj se razkazuje posebno v oranju dne 18. in 19. novembra 1920 od 10. do 16. ure v Ljubljani ob Dunajski cesti na travniku takoj za topniško vojašnico. Interesentje se vabijo. — Pojasnila daje tvrdka **K. Čamernik & Ko** v Ljubljani Dunajska c. 12, kot zastopnica.

Električna razsvetljava!

Popolne napeljave v mestih in pokrajinah.

Kompletne naprave gradi in vsakovrstne inštalacije izdeluje po najmodernejših principih in po najkulantnejših pogojih

tvrdka „SVETLA“

Centrala: LJUBLJANA, Mestni trg 25. Podružnica: ZAGREB, Frankopanska ulica 2.
Ponudbe in pojasnila na željo vsaki čas brezplačno na razpolago.

Prvovrstne

Pfaff šivalne stroje

za šivilje, krojače in čevljarje z večletno garancijo ter posamezne dele igle, ožje itd. za vsakovrstne šivalne stroje priporoča

IGN. VOK, Ljubljana, Sodna ulica št. 7.

Domača tvrdka. Solidne cene.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica št. 9.

Najnovejši kroji. Točna postrežba.

Velika izbira izgotovljene obleke vseh vrst za gospode, dame in otroke. — Zaloga vsakovrstnega blaga za moške obleke, površutke in suknje, dalje vata za krojače v kosih in na metre.

LES:

FR. PAJMAN, CELJE.

žagan, tesan, okrogel, smrekov, jelkov, borov, hrastov, jamski les od m 2.50 dolgosti naprej kakor skorje, krajnike in drva kupuje po najvišji dnevni ceni

lesna trgovina

Pisarna moderno urejena tovarne V. MARSANO: „TIMEX“

zastopnik prvovrstnih tovarn. — Ekspozitura: Dunaj IV., Viktorgasse 4. (Krojišča: Zagreb, Nikolajeva ulica št. 6.)

STROJ: proti taksirni dostavi:

- Zege ponojarmen in krožne žage, oblični stroji za rezanje nastavkov (Dickenhobel), oblični stroji za rezanje (Abricht-Füge) in oblični stroji za votlo izrezovanje (Kehlhobel), valji za okrožne žage, brusilni stroji.
- Stružni stroji, stroji za okroglo struženje (Fräss), skobelniki za kovine (Shaping), stroji za vrtnanje in brzovrtanje, skarje, ognjišča za kovače, stroji za obdelovanje pločevin, snovi, pile, stroji za rezanje vijakov.
- Posamezne pile v vseh velikostih, različno orodje prvovrstnih tovarn.

Popolne TOVARNIŠKE naprave:
Tovarne za spirit in rafinerijo, presanje olja, škrob in drože, Konserve, testenine in pohištvo.

MOTORJI in LOKOMOBILI:
Elektromotorji, agregatorji, stroji, motorji na olje in bencin, lokomobili na paro in bencin, parni stroji, lokomotive za drž. in manjše železnice, vozovi za prevažanje blaga, vodnjaki, mali vagončki za pesek itd.

GRADBENI material:
Nosaci, tračnice, ogibalnice, strešna lepenka itd.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. V LJUBLJANI

posluje začasno v prostorih Zadrufne zveze, Dunajska c. 38j.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne Razredne Loterije.
Izplačuje svojim klijentom vsak zaesek brez odlovedi **v go ovni.**

Čevlji

Peter Krina & Co

prodajajo se po znaino znižanih cenah.

Zaloga Ljubljana-Beleg

na debelo in drobno. Izdelki jamčeno iz 50. mega najboljšega usni